

pferuarent ecclesijs matricib⁹ et p^o fo
 ditib⁹ subuenirent indigentib⁹ quaz si
 venderent qz ex venditioe p^ocio p^osupro
 sepe iminebant necessaria et no erat v^o
 subueniret. fuit statutū vt bō non v^o
 deret. sed ad vsū p^odiū p^ofuarent eccle
 sijs matricib⁹ et ipi haberent potestātē
 dispensandi de hoc est ter. nō. in. c. vidē
 tes xij. q. i. et sic si bene ponderet hoc ex d^o
 mea institutioe rep ecclesiaz vt fuit vt
 subueniret indigentib⁹ et sic nūm^o si mul
 ta iura dicūt q^o clerici hntes patrimonī
 um nō debent quicq^o p^ocipere ab ecclesia
 q^ontūq^o defuissent qz in eis tūc cā de
 putatioe cessabit et detentioe bonoz
 tēporalium sed postmodū cū creuerunt
 facultates in fide vt vellent deservire ec
 clesijs cathetralib⁹ fieret ex eoz bonis
 quatuor ptes quaz vna deberetur epo
 alia clericis tertia fabrice ecclesie q^ota
 pauperib⁹ vt. d. c. quatuor et c. f^oditib⁹
 it. **I**tem fuit ordinatū vt nulla eccle
 sia edificaret nisi prius dos assignaret
 p^o ministris de p^osec. di. nemo et de p^osec.
 eccle. vel alia. cū ficut. et sic hodie bona
 tēporalia deputant ecclesijs p^oncipaliter
 p^o ministrorū subsidio ad idē. c. pastoral
 de his que fiūt a pla. et c. de his d^o eccle.
 et ifi. **H**is p^osuppositis infero ad cla
 ram decisioē huius dubij et p^ocordatiā
 oīm iurū varie ad hanc materiā lo
 quentiū videlicet q^o habito respectu ad
 statū p^omeue ecclesie p^ocedūt iura que v^o
 dent velle habentes patrimonīū nō pos
 se participare de bonis ecclesie. tū quia
 videbatur honor et detestabile vt tene
 rent propria. tum quia bona ecclesiasti
 ca fuerūt deputata ad vsū p^ontaxat i
 digentium vt supra dixi. **S**ed quādo
 succedente tempore ista duo cessarūt qz
 et clerici palam ex p^omissione ecclesie in
 ceperunt habere propria et bona ecclesi
 astica fuerunt p^oncipaliter deputata p^o
 ministrorū alimonia surrexerunt alia
 bona et ratio naturalis vrget vt quan
 tūcūq^o clerici habeant bona patrimo
 nialia nihilominus possunt viuere ex
 bonis ecclesie non tanquaz indigentes
 sicut in p^oma deputatione erat indultū
 sed tanq^o seruientes quia dignū est vt
 non cogantur proprijs stipendijs mili
 tare ex quo enim licite tenent p^oria non
 sunt p^ouandi a p^oria mercede. c. fi. de ma

gis. et c. extirpande de p^oben. cū fi. et itea
 c. fi. q. ij. dicit q^o oēs clerici qui ecclesie
 fideliter vigilāt et defuūt stipendia cō
 sequant. vnde p^overa bene verbū oēs
 p^ophendit tā diuites q^o pauperes vt ibi
 etiā nō. doc. **I**tem p^overa verba seq^o
 tia q^o volūt clericos stipendia p^osequi n^o
 p^opter indigentia sed p^opter labores et f^o
 uiciū **E**t nō. qz dicit scdm seruicij me
 ritū non at dicit scdm indigentie quali
 tatē scdm ergo tēpoz diuerfitatez iura
 varie p^ocesserūt simile nō. xij. q. i. in sūma
 et scdm hec tempa potest defendi **I**nn.
 et hosti. et p^o hoc clare patet rāsu ad oia
 iura straria. possūt ergo clerici de boīs
 patrimonialib⁹ disponere tā iter viuos
 q^o in vltima voluntate ad eoz libitūz
 vūmodo prauā intentioem nō inducāt
 p^o hoc. c. i. et c. qz de testa. et xij. q. v. per to
 tum et bonis cui seruūt vitaz ducere n^o
 autēz possunt petere ab ecclesia vniuer
 sali tanq^o indigētes. in hoc casu possūt
 intelligi multa iura. s. allegata in con
 trariū vt. c. qm xvi. q. i. et c. clericos et c.
 pastoralis. i. q. ij. cuz simi. sed de proprijs
 beneficijs sic quia tunc recipiunt non
 tanq^o indigentes sed tanq^o seruientes
 et vt laboz suoz mercede it. Laus deo.

Hec questio disputata fuit per dñm
 Nicolaum de Sicilia decretorum do
 ctorem famosissimum in amplo **B**enēt
 si studio anno domini M. cccc. xxiij. die
 vero vicesima quinta Januarij et ad
 vtrāq^o partem dubiorum Respondit
 spectabilis et generosus vir dominus
 Wandolfus oparagoneñ in iure ca
 nonico eleganter perit. **E**t intererat
 in disputationis adu. prelatorum ma
 gistroz et doctorum copia. qui **B**enas
 concilij generalis causa venerant.

Agerio **P**atrona
 tum in basi
 lica nichostrati iure sibi dila
 tum **P**laucius laicus mera
 liberalitate contulit. ad eandem vacan
 tem. patrono neglecto. imminēte adhuc
 tempore electionis et presentationis a
 iure statuto **A**ntistes adozem clericum
 instituit. quadrimestri deniq^o elapso
Plaucius filio herede superstitē. diem
 p^osolvit extremum. quo minime accersit
 eo donatoez paternā et ratificauit. c. p^o et

ipsius consensu p̄solutus p̄solutum b̄asile n̄
costrati ab ottone toto cui sui tempe v/
tendū eidē ecclesie quingentis aureis
donat recepit **R**ugerus ac ingenti et
famolo orphanotrofo. alia quingenta
p̄solutū vult ut ab eo vita coiter annis
singulis reciperet quingenta. ex fado
instituto q̄uor in discrepatidē adu/
cunt. **P**rimū nūquid vīda patrona/
tus collatio iure subsistat saltē senenlis
a p̄sule vīdo tpe accedēte consensu. **E**c/
cū an basilica nichostrati vacet insti/
tutione non ob stare p̄tēda. **T**ertū
vtp̄ oradū initus intra Rugerū a ba/
silica nichostrati sit vndiq̄ licitū iur. lo/
lūtarib⁹ n̄ negledis. **Q**uartū si con/
scientia refragante valeat. **P**lauci⁹ q̄n/
quaginta iem vīda ab orphanotrofo.
excipere. **T**ercia p̄mū dubiū hoc p̄e/
dam ortie. **P**rimo nāq̄ quīq̄ forma
bo motiua ad p̄tem affirmatiua. **E**c/
cūdo totidem ad p̄tem negatiua. **T**er/
tio solutiōem subiiciam. **Q**uod at hui⁹
iuris patronat⁹ collatio iure subsistat
etiā submoto ep̄i consensu. p̄bat p̄mo ex
eo q̄ liberum est cuiq̄ de re sua ad libi/
um disponere per modos a iure nō im/
p̄batos. sicut velit t̄sponere in religio/
sa loca sive in p̄uatas p̄sonas. vt in. c. d̄
his in si. de sepul. et in. l. in remanēda
mandati et in. s. per traditiōem insti.
d̄ rerū vīu. s. patronat⁹ nullibi a p̄te re/
perit p̄hibet⁹. q̄ min⁹ ius sibi competēs
possit in aliūz transſerre ergo d̄. q̄nimo
ex p̄sē vīdetur sibi p̄missū vt in. c. illd̄
de iure pa. a. in. c. vnico eo. ti. li. vbi exp̄s
se p̄bat q̄ loco religioso sine ep̄i consen/
su donari per patronū potest. q̄d etiā
laico donari videt p̄bat in. c. ex literis
a in. c. cum seculum eo. ti. **U**bi transſit
laicum euz vniuersitate ville vel feudi
ergo sine vniuersitate nō. v3 enī hoc t̄/
tulo gratuito p̄siderari vniuersitas. nā
si nō posset donari seu aliter transſerri
in laicum. nō trāſſet cū vniuersitate il/
lata. cū posset illd̄ ius exerceri absq̄ eo
q̄ eatur ad villā seu vniuersitatem. ad
hoc q̄d nō. in. l. si mercedem in si. ff. de a/
ctio. emp. a satis est q̄ s̄ iure exp̄sso si
p̄hibet⁹ a materia est p̄missa. ad hoc q̄d
nō. in. c. ij. de transſa. p̄la. et facit a oīa
rio sensu seu p̄locuz a speciali. c. de iure
de iure patro. vbi transſato iure patro

natus in quenda laicū. papa mādanie
q̄ si ostaret illū sciuisse q̄ cōtrad⁹ cense/
ret nullus q̄d cū sit annexū spiritali v3
di nō pōt. ergo a oīario per modū gra/
tuitū potuisset in illum transſerri. a de
hoc videt casus ad literā in. c. ex infinu/
atiōe eo. ti. **E**cūdo q̄ saltē accedēt/
it. ex postſado ep̄i consensu valuerit vide/
tur exp̄sē p̄bari in. c. cura. a. c. suggestū
de iure pa. vbi exp̄sē dicit q̄ ex donati/
one laici. pōt donatari⁹ ecclesiā sibi reti/
nere si diocelani ep̄iscopi habuerint po/
ſtea consensū. **T**ertio videt p̄bari per. c.
si qua de rebus xij. q. ij. vbi dicit q̄ alie/
nationē de reb⁹ ecclesie sede vacante fa/
da. pōt ep̄iscopus nouiter creatus ra/
tificare a approbare si deciderit in vtilita/
tē ecclesie. et sic est ibi cas⁹ singularis in
quo consensu auctorizabilis. pōt ex post/
ſado interuenire. ergo idem dicēduz in
casu nostro. ad idē. c. q̄d in dubijs de re/
nūtiā. vbi p̄mittit q̄ r̄nūtiatio b̄nificij
in manibus laici p̄iudicat ip̄i clerico r̄/
nūtiānti. adeo q̄ ep̄us p̄t ex postſado
illā renūtiatiōez ratificare seu illū sic r̄/
nūtiāntē illo beneficio spoliare. a dicit
ibi glo. q̄ licet q̄tū ad ecclesiā vel supe/
riorē illa renūtiatio nō tenet vt ibi a. c.
admonet eo. ti. ip̄e. tñ renūtiāns nō pōt
eam repetere q̄ quo ad se tenuit. licz ei
sit inutilis. h3 tñ in se tacitū padum vt
repetat sicut appellatio. ff. de accep. l. ac/
ceptilatum a vij. q. i. eos. hinc gl. q̄ solz
ibidē allegari nō. in. c. q̄d dei timorē de/
statu. f. g. dicit q̄ hec r̄nūtiatō sine sup̄/
oris auctoritate in tali beneficio v3 ad/
sui p̄iudiciū ita v̄t dicēdu in p̄posito sū
ep̄i consensu nō p̄t patron⁹ in laicū patro/
natū sibi op̄etētē trāſſerre. tñ q̄ ad se et
sui p̄iudiciū v3 vīda donatio valere. et
p̄sequēs ip̄ius heredis. cū nō pōt he/
res venire oīa factū defūdi. l. cū a ma/
tre. **E**c. de rei vendi. nō. in. c. i. de testa. po/
tuit ergo ep̄us ex postſado donare vel
eius filio etiā herede non vocato illam
donationem approbare. **Q**uarto ad/
ducuntur multa iura que videntur p̄/
bare q̄ saltē d̄ iure canonico p̄t ratiha/
bitio a consensus sequi a adū inutilez
validare xvi. q. i. c. si. de his que fiunt a
p̄la. c. ij. et. iij. a quod ibi nō. de electio. a
iunge. ix. q. ij. si tibi. ex nunc scilicet tem/
pore adhibiti consensus vt notat gl. in

reg. raturum de regulis iuris in vi.

Quinto et ultimo adduco tex. iuncta glo. quā sequit ibi **Ep.** in l. fi. **C.** ad ma cedo. vbi dicit qd si citra patris ipsi deo vel mandatū vel volūtate pecuniā traditam accepit filiū sua. postea aut pater ratū habuit traditū. perinde est ac si ab initio voluntate patris vel mandato filiū sua. pecuniā credita accepisset ratio enī qz oīs rati habitio retro trahit et cō firmat ea que ab initio secuta sūt. et que sit ibi nunq̄o pater inuito filio pōt hēre ratū et sic teneat ac si esset filiū. et oclū vit multū nō. qd sic **Idē** ibi **Ep.** dicens qd exceptio si tā fuit inducā in fauore filij et oclūz creditoris. qd in fauore parentū. l. i. ff. eo. ti. pater ergo in cui fauore pncipaliter illud beneficiū fuit inducū vt in laicū sine epī cōsensu ius patronatū transferri non pōt. p̄supposito qd hoc iure exp̄sso caueat. attamen ex q̄ ep̄s noie ecclesie vult appellare. non tū debet donator vel heres ipedire cū hec p̄hibitio non emanauerit in fauorem patroni. sed epī vel ecclesie cuius p̄sōaz gerit ip̄e ep̄s et hoc vident velle illa capitula cura. et suggestūz. **S.** allegata. **I**n otariū ad ptem negatiuā qd vidā collatio patronatū nō valuerit. arguit pmo. pater nō p̄t p̄iudicare filio in iure patronatū libertoz rtransit enī in filios etiā si non sint heredes. l. filij. ff. de iure pa. l. iure iur. in **Ep.** fi. ff. de ope. liber. etiā si patris bona publicaret. l. eo. ad. l. iul. ma. et nō. in l. iij. ff. de interdic. et re. ergo idē in iure patronatū ecclesie qd tenet glo. in c. ostitutū xvi. q. i. et Lau. vt recitat Archi. in c. i. de iure patro. li. vi. p̄ h̄ facit qz ius patronatus cōceditur paterono gratiose ppter ecclesie ipensaz. nō ergo v̄z transire in extraneū qui est p̄s sus alia p̄sōa ab ip̄o p̄uilegiato. facit qd in simili habet in auct. de non alie. **S.** emphiteosim. vbi dicit qd emphiteosis alicui concessa et ei hereditibus nō trāsit nisi in descendentes. ius ergo patronatus ocessum fundatori et hereditib⁹ videtur concessūz filijs quia in iure nō trāsmisibili ad extraneos appellatiōe hereditum op̄prehenduntur filij tantūz. vt nō in regu. gallus **S.** de lib. et postb. et in l. si tibi dce. **S.** si padus. ff. de pad. facit. c. si l̄is ac nepotibus xvi. q. vii. **S.** Secūdo

et hoc videtur casus in c. p̄terea et h̄. b iure pa. diligendo si. cū pncipio oīundā glo. i. vbi patet qd patroni nō possunt p sua volūtate ius patronatū in aliū titulo donationis emphiteosis vel alijs cōtradibus trāsferre. ad idē. c. illud eo. ti. maxie ponderato **S.** licet qui venit ad uersatiue ad p̄cedentia innuens qd laicus nō pōt donare licet religioso loco offerendo liberā habeat facultatē. facit etiā. c. illud in fi. et c. nullus eo. ti. **T**ertio pbat qd epī cōsensus accedens nō habuit illā donatiōem validare. **T**uz enī iste sit consensus auctorizabilis nō potuit ex postfado interuenire vt in l. si qd mihi bona. **S.** in possessione. ff. ad adq. her. et in **S.** tutor. in l. i. de au. tu. et in l. obli gari. **S.** tutor eo. ti. nō. **I**nno. in c. cū con suctudinis de p̄sue. et in c. i. de re. eccle. nō alie. in vi. **Q**uarto et vltio fac cer tum est saltē cōi op̄nioni qd ex donatio ne solius laici. ius patronatus nō fuit donatario questū vt pbat a otario sē su d. c. i. de iur. pa. li. vi. et tex. in c. p̄terea eo. ti. ergo remansit patron⁹. qz domini um quod alteri nō querit ex iuris im peditamento mihi nō aufert vt in l. nec i utilis ex qui. cau. ma. nō. in l. qd meo. ff. de adqui. pos. facit rō. l. si quis vi. eo. ti. v̄t enī sub aditōe donasse. scilicet si dona tarius eā adquireret. transit ergo in fi liū herede xvi. q. vii. c. si plures heredes et de iure pa. c. i. et h̄. **E**t in cle. h̄. eo. ti. cū si. ratificādo ergo ep̄s nō potuit illam donatiōem nullā validare. non ex nunc cū interuenit filij patroni cōsensus xvi. q. vii. mo nasteriūz. nec ex tūc qz nō pōt illa cōfirmatio retro trahi cū filij p̄iudi cio in eo tpe fuit ius q̄ sitū in c. quis et c. si pro te de rescrip. li. vi. facit quod nō **J**o. an. in reg. sine culpa de re iur. in vi. vbi concludit qd legitimatio superueni ens non p̄iudicat secūdo genito. cui ius succedendi in totūz erat vigore consue tudinis questum. et idem bar. nō. in l. ex fado de vul. et pupil. **A**d solutiōez huius certaminis iesu cristi saluatoris eiusq̄ p̄ssime genitricis auxilio humi liter inuocato. condescendens duo pncipaliter sunt videnda. **P**rimo nun quid vidā patronatus collatio sine ep̄i scopi consensu valuerit. **S**ecundo p̄supposito qd sine consensu ep̄i non sit ef

ficat an epi consensu vel assensu donato
re p̄sertim mortuo ⁊ filio herede nō vo
cato accedens illā habuit roborare.

Circa p̄mū doc. nostri in variis se diui
sere sententias Lau. quē sequit Archi.
in. c. i. de iure pa. li. vi. dicens patronuz
nō posse in filiis p̄iudiciū a se ius pa
tronat⁹ abdicare. nā vt habet i canone
transit in filios etiā si heredes non sint
arg. in. l. filij de iure patro. ⁊ qd nō in. l.
iij ff. de ier. di. ⁊ releg. hoc idē v̄r su ma
re glo. in. c. ostēdū xvi. q. i. sed hec op̄io
merito p̄probat. nā si in ap̄to obruat. c.
significauit de iure pa. ⁊ tenuit renun
tatio etiā in p̄iudiciū succedentiuz ad
idē. c. i. de iure pa. li. vi. ⁊ c. illud ⁊ c. ex i
finuatiōe eo. ti. in q̄bus ap̄te dicit q̄ ec
clesie seu religioso loco libere etiā sine
epi consensu p̄ donari. **I**n hac contraria
sententiā v̄r p̄stimo tū inclinasse glo. in
c. ostēdū xvi. q. vii. nec v̄r est q̄ ius
patronat⁹ ecclesie trāsit solū i heredes
sanguinis. nā trāsit cōi sententiā etiā i
extraneos q̄ trāsit in emptorē ⁊ i le. cū
vniuersitate illi⁹ ville vt in. c. ex literis
in. c. cū secūdū. Et hanc op̄ionē vt trā
seat ad heredes etiā extraneos cōiter se
quūtur moderni. r̄sio tamen Inno. et
Jo. an. mihi nō placet. nō enī sequit trā
sit in vniuersitate ville i extraneū. ergo
et cū iure hereditatis. do instātiā iura
sepulcrozū licet religiosa trāseunt cum
vniuersitate ville in extraneum si p̄ pu
blicū nō est ad illa addit⁹ vt in. l. si mer
cedem. ff. si. ff. de actio. empt. ⁊ in. l. i mo
dicū. ff. de ver. emp. et tamen nō trāseūt in
herede extraneū quo min⁹ liceat filiis
etiā heredib⁹ nō institutis. ibidē habere
ius sepeliendi vt in. l. familiaria cū. l. se
ff. de reli. et sup̄ fu. mihi tamē placet op̄i
vt transeat in heredes etiā extraneos
p̄ qua adduco. c. filij xvi. q. vii. et. c. ostē
dū ⁊ c. si plures ea. cā ⁊ q. ⁊ c. ij. ⁊ iij
cū multis similib⁹. in quib⁹ simpliciter
fit mentio de heredib⁹ fundatoris ⁊ cū
in iure non habemus contrariuz debe
m⁹ verbum heredes p̄prie capere. ⁊ sic
veniunt oēs successores vt in. l. heredis
appellatiōe. ff. de ver. sig. ⁊ in. l. antiq̄tas
E. de usufruc. cū si. A verbis at non est
recedendū nisi ap̄te de intentiōe contra
ria ostet vt in. l. non alter. ff. de le. iij. ⁊ c.
si. de ver. sig. ⁊ maxime p̄bat d. c. filijs

ubi fit mentio de filiis nepotib⁹ ⁊ alijs
honestiorib⁹ p̄p̄inquis. **S**ecūda op̄i.
fuit Inn. p̄sus contraria huic dicens pa
tronū etiā laico posse donare licet epi
consensus non accedat hanc op̄ionem
firmavit in. c. illud et. c. p̄terea ⁊ c. null⁹
de iure pa. p̄ncipaliter p̄. c. ex infinuatio
ne eo. ti. ad. c. p̄terea qd sue op̄i. videtur
obuiare R̄ndetur dupliciter **I**nno mō
q̄ nō loq̄tur in patronato sed aduoca
to Et rō diuersitatis scdm eū est. q̄ pa
tronatus est q̄ i ex debito. sed aduocatio
ex gratia tātū. **S**ecūdo r̄ndetur q̄ intel
ligēdo et. d. patrois. d̄z intelligi qd si p̄
donare eo mō. q̄ ibi donabat. s. cū p̄ate
exigendi ⁊ grauadi vt ibi dicit. hanc op̄i
originaliter tenuerunt Hug. ⁊ recitat
Archi. in. c. pie mentis xvi. q. vii. ⁊ Joh.
mo. vt r̄fert Jo. mo. in. c. illud palle. ⁊ e
vincit vt recitat ibi glo. ⁊ e glo. in. c. no
si xvi. q. vii. sed p̄t illa glo. intelligi qd
fit ecclesie vt colligit ex p̄cedentibus

Tertia fuit op̄i. Vul. glossatoris vt sine
consensu epi. laico donari si possit vt nō. i. c.
illud. ad. c. ex infinuatiōe. R̄ndet quia
ibi iteruenit epi consensus vel ibi nō fuit
vera donatio s̄ fmissio vt sup̄ in articu
lis dixi. hanc tamē op̄i. sequūt multi in
d. c. illud ⁊ Archi. i. d. c. pie mentis palle
⁊ in. c. vno pal. li. vi. eo. ti. ⁊ sequūt cōi
moderni in pia cā. et p̄mo adducūt. c. p̄
vidū p̄terea in si. et. d. c. vnicū a contrario
sensu. sec⁹ si d̄ctur loco religioso vel ec
clesie vt i. d. c. vno ⁊ c. illud. diuersitatē
ratio est q̄ ex donatōe facta laico eccle
sie additio deteriorat. cū soleat laici eccle
sie esse nimis infestis. q. vii. laicos ⁊ c. la
ici S̄z fit eccle melioratō cū eripit a ma
nib⁹ laicor⁹ ar. c. apostolica d̄ his q̄ si sūt
a pla. **I**tem si clerici excedūt metā faci
lius possūt appellari q̄ patroni laici. l̄xix.
di. iudicatū. et qd ibi nō. requiritur ergo
epi consensus in donatiōe fienda lai
co vt episcopus videat an expediat ec
clesie vel non. **I**tem propter timorem
fraudis vel fide venditiōis. arg. de vi
uor. c. quanto in si. d̄ hoc ergo inquirat
quia si inueniret denegabit assensum
arg. c. prouida. de electi in vi. ⁊ hic frau
dis timor multum mouet. Jo. andr. ad
hanc op̄i. seruandam. quam sequitur
Frede. consilio cccviii. dixit tamen Ar
chi. in locis p̄allegatis q̄ clerico etiā

causa que de p[re]scrip[ti]o[n]e in d[ic]to. c. quāto
de iudi. et de consti. translato. et in. d. c. p[re]
terea. ¶ Preterea laico quātūcūq[ue] re
ligioso nulla disponēdi in reb[us] eccl[esi]a
sticis et dignitatib[us] legi tributa facul
tas xvi. q. vii. laicis de p[re]scrip[ti]o[n]e eccl[esi]a sande
marie et xvi. di. bñ quidē et in. c. nullus
de iure pa. ergo mero iure inspe[ct]o non
posset laicus p[re]stare redōrē cū p[re]statio
sit in q[uo]dā ius p[re]ambulū ad institutiōez
obtinendā que ē mere spūalis et p[re]laicū
iprescriptibilē etiā p[er] tātū tēp[us] de cui[us] in
icio nō ē memoria ut plene nō p[er] Jo. an.
in. c. h. de p[re]ben. li. vi. de gratia ergo solū
et p[re]uilegio p[er] eccl[esi]ā ocesso. licitū est
laico ius patronat[us] possidere et tenere
q[uo]d p[ro]bat in. c. i. xv. q. i. tenet Archi. in.
d. c. hortamur lxxi. ti. et Hoff. in sūma
de iure pa. § i. et i. sūma Hoff. in. d. c. qm
Jo. an. et cōiter doc. ibi. et pro hoc q[uo]d di
cit patron[us] in hoc iure d[icitur] gratia sustine
ri nōt ibi possi. p[er] p[re]laicū posse tales eccl[esi]as
sine patrono p[re]sentatione p[re]stare. sed h[ic]
nō facit q[uia] si expedit ut laici ab his tra
hantur ut nō. in. c. cū dilectus eo. ti. et in
ele. h. de p[re]ben. Et p[ro]p[ri]a p[re]cedit tenēdo
et op[er]i. Inno. in. c. t[er]m[in]at[ur] de off. dele. xbi
ti. et q[uo]d p[er] p[re]statiōem p[re]sequit[ur] p[re]statiō ius
ad rē. p[ro] q[uo]d facit. c. dilect[us] de iu. pa. Cer
tum at est laic[us] mero iure inspe[ct]o non ē
capax. huius iuris ut possit in aliū trāf
ferre ius ad beneficiū vel ordinare ad
b[en]eficia eccl[esi]astica. Habilitatio g[itur] a spe
ciali gratia. sicut olim eccl[esi]a cōcessit ob
merita p[re]cedentia i[mp]eratori. ut possit eli
gere papā et alios p[re]latos ut in. c. i. fino
do lxxij. di. h[ic] illud p[re]uilegiū postea fuit r[ati]
uocatum ut habetur in. c. xlv. ea. di
Ex his infero op[er]i. meā q[uo]d cū laic[us] nō sit
huius iuris capax. nō p[otes]t patron[us] lai
cus gratiose illud ius obtinere in aliū
laicū incapacē. illud ius trāsserre euz
in isto donatario nō p[otes]tineat illa quali
tas. p[ro]pter merita p[re]cedētia. et ut induc
rent laici ad edificandas eccl[esi]as et dotā
das. q[uo]d rō cessat in isto donatario. nō ē
p[er] p[re]uilegio p[er]sonaliter habilitatus illū
habilitare q[uia] p[re]uilegiū nō exced[itur] p[er]sonas
habilitatas vel p[re]uilegiatas ut i. c. peti
sti vij. q. i. vbi inter cetera ad p[ro]positū dicit
ter hoc nulli alibi concedi patitur q[uo]d
tibi caritate cogente largiri censuimus
et alibi in. c. sane de p[re]uilegiis dicit[ur] p[er]trariū

esse et indignū aliquo sibi sua auctorita
te p[re]sumere q[uo]d romana eccl[esi]a alicui cer
ta rōe inspe[ct]a singularib[us] voluit b[en]e
ficiis indulgere. ¶ Preterea cū laic[us] ex p[re]uile
gio ex patronatu solū cōsequat[ur] q[uo]d p[er] p[re]sta
re et alimēta necessitate istāte habere ut
in. c. nobis de iu. pa. non p[re]sumit in h[is]
gracijs et a iure exorbitantib[us] excedere
metas p[re]statiōis sue. in aliū incapacē h[ic]
ius gratiose trāsserendo arg. opti. in. c.
q[uo]d trāssatiōem de offi. dele. et in. l. q[uo]d nō
rōe et q[uo]d ibi nō. ff. de legi. facit. l. si vero
§. de viro. ff. so. ma. maxime euz ista sint
laicis iterōida ut si p[re]sumat trāssare spi
ritualia et eccl[esi]astica ut in iurib[us]. §. al
legatis ut nō. dicit Inno. in. c. quāto d[icitur]
p[re]sue. et origialit[er] fuit oēm gl. i. c. fi. xliij
q. i. q[uo]d de oib[us] q[ue] p[er]tinent ad officiū
eccl[esi]asticū illud solū licet laicis etiā in
necessitate. q[uo]d iur[is] repitur expressū. h[ic] ac
nullibi est exp[re]ssum q[uo]d patron[us] p[otes]t do
nare laico ius sibi op[er]et[ur] in eccl[esi]a. imo
potius repit[ur] p[er]trariū ut infra dicam de
eccl[esi]asticis tñ negocijs nullibi repitur
p[ro]ter reuerentiā q[ue] p[er]tinet ad laicos eccl[esi]
si sit imperator ut in. c. hinc etiā xvij. di
nec excusat ep[iscopu]s auctoritas q[uia] ep[iscopu]s ibi nō
p[otes]t vbi nō p[er]uenit cā iure expressa omis
tere laico ut spiritualia seu eccl[esi]astica
disponat ut i. c. decernim[us] d[icitur] iud. et in. c.
iudicatū et in. c. qm lxxix. di. et xvi. q. vii
in noua adione nō. glo. in. c. n[on]m xxiij.
di. et c. bene quidā xvi. di. Ex his seq[uitur]
Archi. in. c. hortamur p[er]alle. vbi dicit q[uo]d
popul[us] p[ro]chie vel alijs laic[us] nō patro
nus. patronatum p[re]scribere non p[otes]t. q[uia]
cū laicus non patronus nō sit huius
iuris capax. nō potuit illud ius sine pec
cato detinere nec possidere. et p[er]sequē
nec p[re]scribere ut in. c. causam de p[re]scrip.
facit. c. di. contra morem et xliij. di. illud
nec ob. c. querelam de elec. quia ibi res
uatur questio super proprietate iuris
patronatus. et sic innuitur q[uo]d popul[us]
fundabat se super possessione iuris pa
tronatus dicendo se patronum. ¶ Itē
ibi in p[ri]ncipio ponit allegatio p[ri]s et si
iuris decisio. et licet Jo. an. p[er]lix inste
terit in reprobando hanc op[er]i. in regula
quod alicui gratiose in mercur. tamen
plus mihi placet op[er]i. Archi. nec video
sufficienter et per Jo. an. responsum ad
p[ro]p[ri]am rationem q[uo]d laicus possidere

et p̄scribere non possit. et q̄q̄ ip̄e mirat̄
respondēdo. hoc modo videlicet q̄ illū
q̄t̄ alicui op̄etit ex p̄uilegio. p̄scribū
le est vt in. c. accedentib⁹ ⁊ in. c. si de ter
ra de p̄uile. ⁊ in. c. veniens de p̄scrip. et
ad id quod dicit̄ de incapacitate. Respō
detur q̄ ius patronatus vt temporale
transit in heredes etiā extraneos p̄ ali
quos modos a iure expressos vt in. c. ex
literis ⁊. c. cum scōz de iure patro. ita p̄
transire p̄ p̄scriptiōem. Neutra tamē r̄s
sio mihi placet. p̄ma que p̄cedit in ocel
sis per p̄uilegium. que tamen sūt q̄libū
lia p̄ p̄scriptiōē ita loquūt̄ iura per
eum allegata. sed nos loquimur in nō
q̄libilib⁹ de iure cōi regulariter per lai
cos qui tñ dicit̄ q̄ si papa gratiose ocel
sit alicui regi collationē beneficiorū. cō/
tra regem autē illū ius oserēdi p̄scribi
nō pōt cū nō possit possideri vt ip̄emet
nō. in. c. sane ⁊ in. c. petisti cū similib⁹.

Secunda ratio sua etiā nō vrget quia
dico q̄ ius patronatus nō est mere tē/
porale sed potius spirituale seu spūali
annexum. sed dicit̄ p̄tīm tēporale q̄ ad
intellēdū vt nō. glo. in. c. p̄e mentis xvi
q. vii. ex p̄uilegio cadit in laicum. vnde
ex hoc nō efficitur mere tēporale quod
patet quia nec vendi pōt nec super eo
transigi. nec iudex secularis etiāz inter
laicos de illo agnoscere potest vt in iur/
ribus. s. alle. non ob. q̄ transit in herē/
des quia ex p̄uilegio ocelso patrono.
pauci reperiunt qui vellēt ecclesias sū/
tare ⁊ dotare. nec etiā ob. c. ex l̄ris nec
e. cum scōm nisi trāseat in alium laicūz
illud ratiōe accessorij cū ius patronat⁹
inheret vniuersitati. ideo transit cū illa
ad hoc. l. in modicis. ff. de contra. emp.
als aut p̄ se non trāfret vt nō. de iur. pa.
in. c. i. li. vi. et in. d. c. ex literis. et rōe āne
xionis licet possidere duo beneficia in/
corporalia vt in. c. sup̄ eo. de p̄ben. li. vi.

Secundo p̄ncipaliter ad hanc meā
opinionē induco tex. nō. in. c. apostolica
de his que fi. a. p̄la. vbi habetur q̄ lai
cus habens ab antiquo ex p̄uilegio ec
clesie decimas in feudum. non pōt illas
alteri ocedere in feudum. nisi ecclesie v̄/
loco religioso ex oclensu ep̄i. ⁊ p̄ illū tex.
clare innuit a oclensu sensu q̄ laico cō/
cedere nō pōt etiā d̄ ep̄i oclensu. tū quia
alius laicus non est capax illius iuris

spiritualis vt facilius iura spiritualia
reueant ad ecclesias ⁊ tamen regularit̄
q̄s pōt feudū infeudare alteri vt in. c. i.
⁊ similiter de le. cōz. colla. x. nō. glo. in. c.
q̄ in ecclesiā de oclsi. h̄ quia decime sūt
iura spiritualia ⁊ gratiose olim laicis
ocesse. nō p̄nt alias titulo licito alteri la
ico ocedi. etiā de oclensu ep̄i vt per illūz
tex. ⁊ alias rōes. Et p. c. ad hec ⁊. c. q̄uis
d̄ deci. et. c. p̄hibem⁹ eo. ti. cōiter doc. dā
nāt glo. q̄ min⁹ bñ tenuit oclariū q̄ lai
co de consensu ep̄i pōt infeudari. **T**er
tio p̄ncipaliter me mouet. q̄z cū multa
iura de hac materia loquantur nullib⁹
reperit̄ exp̄sū nec dīrēde nec idrēde q̄
laicus etiā de oclensu ep̄i donare possit
imo pot⁹ oclariūz videt̄ tex. approbare
i. c. null⁹ d̄ iur̄ pa. vbi ponit̄ regula q̄ la
ic⁹ nil pōt ecclesiastici iuris sine cōsensu
ep̄i monasterijs vel canonicis oclere i
ecclesijs ergo in laicis illa regula nō re
peritur violata nisi cū ius patronatus
ocedit ecclesie vel laico ⁊ tunc requirāt
ep̄i oclensu vt in. c. ex insinuatōe d̄ iur̄
pa. ⁊ in. c. i. eo. ti. li. vi. ⁊ hoc q̄z oclitio ec
clesie meliorat̄. In alijs aut̄ stat regula
vt duo requirāt copulatīe vt dispositio
fiat in ecclesia q̄ clerico ⁊ ep̄i oclensu acce
dat. ⁊ p̄supposito sine veritatē p̄iudicio
q̄ valeat donatio facta laico ep̄i oclensu
accedente vt habz op̄i. cōis quā ego h̄i
tate sulcari minie puto. **P**uto tñ i ca
su nostro nullo mō eā valere q̄d d̄ dīrē
rint dñi de rota eoz reuerētia semp sal
ua Moueor p̄mo q̄ donatio facta p̄ua/
to per solum patronum nullaz obtinet
vīm vt apte ponit̄ tex. in dīcto. c. p̄terea
in fi. et sic nec ad translationē iur̄. nec
p̄iudiciū donatoris cūz tex. ibi dicat
vīm aliquam decernimus non habere
vnde pontero verbū aliquaz. quod al
pre innuit nullius penit⁹ existere firmi
tatis. nec habere in se aliquā p̄iculam
validitatis. ad hoc. c. sollicitē de ma. et
obe. et quod nō. glo. in. c. i. de foro ope.
in s. aut eoz. nec ob. responsio Innoē.
ad illū tex. dum dicit̄ q̄ loquitur in ad/
uocato ⁊ non in patrono. quatenus p̄
hibet donationez. hoc enim est falsum
cū patron⁹ appelletur aliquando aduo
catus vt est exp̄sū in. c. cū autē eo. ti.
Cum autē illud capitulūz nō sit sub ru
brica de spoliis. v̄z intelligi de patrono

quia nigrum est adscriptum rubro si fieri
potest. ut non. glo. i. c. bone. de consir. vii. vel
auti. i. in. c. ubi. de rescrip. li. vi. i. c. si su
per gratia. de offi. dele. eo. li. h. etiam alio
modo probat ex illo ter. na. cu in principio
fecisset mentionem de advocatis ecclesia
ru. cu statim subiungit. i. h. pcedenti declarā
do et ampliando quod dixi pnte de cetero
statim eos siue advocati siue patroni si
ue vicedomini siue custodes. vel guar
dianos pntes hntes vel qcuq; alio mo
do censeant. **E**x quib; verb; clare innui
tur qd id quod dixerat i principio intelli
gebat de patronis. qui diuersis nomi
bus fm varias locoru consuetudines
nuncupantur. ut clare innuitur. alias
colligit in illo relatio eos per qd patz
quia retulit se ad pcedentia et ad idem
illa regula seu quo cuq; alio noie cense
ant que innit diuersitatem solu ee i no
minibus. et non i substantia. et ideo dicit
hosti. in suma. eo. ti. i. in fi. qd patro
no possunt cōuenire omnia illa nomia
de quibus in dicto. c. ptea postea dicit
in fi. contrarius que huiusmodi quos
fecerunt vel faciunt i futurū vim aliquā
decernimus non habere et sic compen
dit omnes de quib; pmisserat et sic e ibi
casus apertus litterā non cauillando.
q donatio facta laico per solum patro
num nullā vim habet. ad idē videt ter
in. c. illud. h. licet. eo. tit. i. fundis pcedē
tibus verb;. hoc ideo innuit iur canonici
ei regula general. que disponit ut laici
nullam facultatem habeant sine episco
po dispensare. de iure spiritali vlt eccle
siastico. ut in. c. laici. xvi. q. vii. i. c. ecclesia
sancta. Maric. de consti. i. in. c. bene qui
dem. xvi. di. dispositio ergo ista iquā
voluit hoc ius spūale vel spiritali an
nerū in aliū trāsseri nullius penitus
fuit momenti nā pro non dato habet qd
ab illo dat qui de iure dare non pot. ut
dicitur in pposito in c. qd autē. in fi. de
iur patro. i. c. diabertum. i. q. vii. si ergo
habetur p non dato. ergo licitū est o tra
nuire. ut ibi probatur ad idē. c. vnicū. eo.
ti. li. vi. a otario scilicet. ubi innuit q tal
donatio facta laico inefficax est censēda
auctoritas ergo epi supueniens maxie
post ius adqsiuū filio non potuit aduz
nullū validare. nū quia auctoritas non
pōt ex intervallo regit interuenire. ut in

iurib; pfall. cu qz cum consensus epi sic
hoc casu auctorizabilis cum prestatur sit
p iure ad aliū spedando nō potest vali
dare adū nullū. ut i. c. ij. de re. pmu. h. p
terea probat icōuicibilr. **A**ut ei dicit epi
requirit h. cau. an auctoritas an p viā et
modū solēnitatū. an p modū simplicitas
dicit. si p modū auctoritatis certū ē q nō
pōt iteruēre ex postfacto. ut i iurib; s. al
legatis. nō. **I**nno. in. c. cū osuetudis. de
osue. i. c. i. de re. ecc. si alie li. vi. i. Bar.
i. li. qd in bō. s. iuss. de adq. her. i ipsi
met vni de rota decisione. ecc. lvij. probat
ex sono vocabuli. nā dicit auctoritas. qā
illā pntas debet ee adoz et pncipal i illo
negotio. ut dicit **I**nno. i. pfall. iurib; et pu
to firmit q hic requirit auctoritas cu sic
probata ab epō sup iur pnti nō ei i trāf
latione illi iur hēt epi aliqō pncipal.
qd pz ex eo. qz sine illi dicit pntis pntis
iur suū dare loco religioso. vel eccle. d.
c. vnicū. li. vi. q nō possz si epi pcedet a
liqō iteruēre. **H**ic dicit **I**nno. i. d. c. i. q aul
dicitas ē maior dicit nō minor. et op
tie scit do. **A**n. i. d. c. cū osuetudis. **E**t
posito q erigat p viam solēnitatis ad
huc nō possz ex postfacto accedē. qā so
lēnitatis dēt iteruēre in ipso actu. et eodē
otetur. al ad corruit i totū. ut i. c. i. cū anti
quitas. **D**e testa. i. l. hēdes palā in fi
ff. de testa. fac qd nō. i. c. audis. de electō
et ubi adus corruit ex defectu solēnita
tis nō pōt qualidari ex intervallo dato
q postea iteruēre. v. c. audis. nō. bar.
i. l. filio pterito. ff. de ius. testa. i. l. i. s. h
si filio. de leg. iij. i. Jo. an. i. c. ij. de vsuri.
li. vi. i. qd nō. i. l. vniūsa. **D**e pci. i. pat.
offe. **H**ic dicit do. **A**n. i. d. c. cū con
suetudinis. q si i alienacōe. vlt otradu
mulierū erigat dicit duoz cōsanguineo
rū. quia ille dicit requirit vlt p modum so
lēnitatis. cum non erigatur a maio
ri non poterit ex intervallo interuenire
Item et tertio presupposito. q eriga
tur per modum simplicitas cōsensus nō
poterit hoc casu interuenire post mortē
donatoris filio herede superstite per ter
tuz nota. in. l. fi. ff. communia predi. ad
quam legem profecto non aduertunt
domini de rota. ibi enim dicitur quod
si plures habent fundum communem.
et vnus concessit alteri seruitutem et de
cessit non valz concessio postea facta p

alios socios nisi heres defuncti de nouo
consentiat. rō est fm **Bar.** ibi quia concessio
fingit pfecta p omnes eo tempore quo
ultimus cōsensit. qz prime concessiones tra
hunt ad ultimā vt dicit ibi **ter.** h. ex quo
primus mortuus ē non pōt habere lo
cum fido. vt nunc fingat cōfēire fido
enī debet habere extrema habilia scilicet
tempus a quo trahitur fido et tempus
ad quod vt nō. ibi **Bar.** et plenius p eū
in. l. h. is qui pro tempore. ff. de vsucap.
nec obstat si dicatur qz heres defuncti cen
setur eadem psona. vt in autē. de iur iu
ran. a. mo. presti. et heres fingi dēt cōfē
tū. sicut fingeretur defunctus si viveret
quia due fidoes non debent cōcurrere
circa idem. vt nō. in. l. i. ff. de do. promiss.
ita videtur dicendum in proposito. qz si
epi cōsensus est requirendus vt implet
cōsensus cum post mortē patroni non
potuit interuenire. quia nō potest fingi
vt patronus nunc cōfētiat tpe qz valē
datur prima concessio et hoc videt iou
bitatum. et per cōsensum epi non potuit
hoc casu post mortē donatoris acce
dere sentit iudicio meo. **Jo. an.** in. c. cū se
cundum. eo. d. ti. de quo domini de rota
nullam mōtōne fecerunt. ius enim quē
tur. et ius patronatus legari possit vel
in illo singulariter institui. et dicit tū qz
institutus in re certa habet loco legata
rij. **C.** de here. insti. l. quotiens. secus dicē
dus in eo quā in legatario in quo exclu
dit. qz cum legata sit donatio a testator
relieta. insti. de lega. in principio. qz i do
nacōne statutum est idem fm eum dicē
dum est in legato. vt ecclesie legari pos
sit sicut et donari sine episcopi cōsensu
h. in priuato requiritur epi cōsensus.
sicut in donacōne. quia quod non licet
i vita nec i morte. de sepul. c. de his. **Ec**
quod ibi nō. ideo cōfēciendum est secū
dum eum. qz a principio scilicet an testa
mēti fadōnem vel ante mortem iteruē
at epi auctoritas. fauore tamē vltiaruz
voluntatum vt etiam fm eum. qz etiam
post mortem potest epus approbare ex q
alias tenuit testamentum adducit simi
le nam si testator iussit ecclesiam cōstrui
et circa illud fecit legata cōstat qz neces
sarius est cōsensus vel auctoritas epi
de p. sue. di. i. nemo. de priuile. auctorita
te. li. vi. et tamen tenet legatum. vt in. c.

nos quidē. de testa. et sic apertissime sen
sit **Jo. an.** qz spēale sit rōe vltiaruz volūta
tū. vt dicitur epi ex p. fado iteruēri. sec.
ergo i donacōne int. viuos **Fre.** de senis
ofilio. c. c. viij. nullā mōtōne de **Jo. an.** fa
ciendo dic qz in legato nulla requirit au
dōritas epi mouet qz iura canonica pa
ciuntur vt i successiōe trāssert ius psona
et. h. capiens ex legato vel institutiōe largo
mō caput ex successiōe defuncti. tū i iur ca
nonico nō ē vis i verbis faciendā p eo
pōt allegari bon. ter. i. l. i. dūcōnalib.
ff. de h. bo. signi. vbi verbū heredes con
phēdit qz legatariū. h. extra h. vidum
Fre. de. facit qz iura canonica solū pmit
tūt ex successiōe vniūsalī. et ita cōit iur
ra loquūtur et idē do. an. nō pbat viduz
Fre. i. d. c. cū secūdum. h. transit cum **Jo.**
an. nec ē illud **Ja. ab.** vt p. i. additōe p
eū fada ad illud oculū in quo dicit se pu
tare qd sine vniūficate p nullū titulum
speciale siue inter viuos siue i vltia vo
lūrate sine epi cōsensu trāssert p i pua
tū ius psonat. quimo ego plus puto
qd nec vidū **Fre.** nec vidū **Jo. an.** mero
iure inspecto pcedat qmā vt sup. dixi lai
cus non psonat iur ecclesiastici psona
nat. icapar. est. ergo legatū sibi faduz
tanqz incapax habendū est p nō scēto.
v. pbat in. l. in metalluz. et de his qz pro
non scrip. hab. et l. nō intelligitur. h. si qd
palam. et in. l. in metallum. ff. de iur. fisci
et in. l. in collegio. **C.** de here. insti. et cū
legatum palam fadum sit incapax ma
net penes heredem. et non transit in fis
cum. vt nota. in preallegatis iuribus
firmat **Bartolus** in. l. hereditas. **C.** de
his qui. vt in dig. vnde si legatur colle
gio non dūm approbato ve filio spurio
nihil valet legatum. nec speratur vt su
perior cōsentiat vt approbet relidum
Seco ipso fado remanet penes heredem
et habetur pro non scripto. ita dico in
proposito cum illud ius incapax habe
tur pro non scripto. et sic remanet penes
heredem non poterit episcopus in pre
iudicium heredis illud trāssert in le
gatarium. Et idem dicendum in lega
tario eadem racione. Et quo enī alie
ri non potest adquiri. ergo remanet pe
nes eum. vt notatur in. l. quo in eo. ff.
de adquirē. poss. et in iuribus s. allega
et donatō fada non seruata legis solen

nitate habet pro non scripta. ut probat
i. l. facim⁹. **C.** de dona. **I**tem si quis extra
legis interdicta recipiat. ut i. l. vnica. **C.**
de retract. iudi. et sic non possum⁹ dicere qd
in casu nostro donatio valuerit qd ad do
natore. tunc quia de iure donator non potest
ut. s. dicit. tunc quia de iure incapax. tunc quia non
seruauit legis solennitatem. tunc quia non ha
buit episcopi consensum. presuppósito qd episcopi
consensus sufficeret ad hoc. xij. q. ij. sine
exceptioe. et c. si quis de suis. tunc et quarto
quia contra interdicta canonum dona
uit. d. c. preterea. auctoritas ergo superue
niens. non potuit nullum valere. ut sup
dicti. et omnia ista militat in legato. **N**ec
obstat motiuum **Jo. an.** qd si quis maneat
ecclesiam ostendi. ut disponit extra legem. quia
episcopi consensus requiritur in dispositione
testatoris. vñ tex. in. d. c. nemo. de pñe. d.
dist. i. non dicit neminem posse legare pro
ecclesia fundanda. s. qd nemo edificet eccle
siam. sine episcopi consensu. sed ecclesie edificatio
de legari potest non donari. ut i. c. abbate
sane. de re iudi. li. vi. et p. **Bar. l.** seruos
ad custodiam. ff. de alimen. et c. legat. ubi
ponit distictionem rationis. sed in casu nostro
translatio iuris patronatus in priuatum
est prohibita ut patet ex predictis. ergo
siue fiat legatum. siue donatio. non potest
episcopi consensus post mortem disponentis
accedere. etiam presuppósito cum ipsius consen
su potest valere. quod tamen ego non credo
p. supradicta. preterea qd supra dixi in do
natione. locum habet in legato. nam et vlti
ma voluntas corrumpitur ex defectu auctori
tatis. vel solennitatis. non potest ex postfa
cto qualidari. ut non. i. d. l. filio preterito.
et i. d. l. si quis filius. et per **Jo. an.** in. c.
ij. de vsu. li. vi. **I**tem contra hanc opi
Jo. an. quem videtur ibi sequi **Calde.**
et communiter sequentes. ut in legato
patronatus. potest episcopi consensus accedere
ex postfacto. videtur tex. ad litteram i. d. l.
fi. **C.** communia pñi. ubi dicitur. qd si vnus
ex pluribus habentibus fundum eodem le
gauit alicui seruitutem. et decessit si ad
ta hereditate consensuerit alij socij nihil
agunt reodit tex. ratione. quia actus de
fundorum non possunt stare in suspensio.
ex quo enim dies cedit legato. qd est in le
gato puro adita hereditate. oportet qd
legatum adquiratur legatario. alias sic nul
lum. quia non potest stare in suspensio. s. i. cau. nro

episcopus non consensit antequam filio eum hereditas
adquirat. g. statim fuit illud legatum extitum
et sic non potest precedere episcopi consensui. et ad hoc non adu
tunt potest dicitur. **E**x his oib⁹ concludo. qd
patronus non potest donare laico ius patronatus.
nec legare eum cum episcopi consensu. et presuppósito qd
episcopi consensui sufficeret. dico qd non potest iteruenire
re ex postfacto. maxime mortuo donatore. et
filio herede supstite. ut i. cau. nro dicitur. et
patet ex his ratio ad aliquam contrariam. s. in
contrarium formam. qd p. maiori claritate spe
cialiter sunt. et singulis attigenda soluendo. vel
ad supradicta remittendo. et primo ad primam
dico. qd si ius patronatus cum sit spirituale vel spi
rituali annexum non est libera potestate patroni
de eo sic de alijs bonis disponere. p. ex eo
qd illud videtur non potest. ut i. c. i. de iur. pat.
nec super eo transigere. d. c. preterea. de transactioe
nec de illi⁹ habere dominium. quia res sacre
et religiose non sunt in alio⁹ dominio. l. in tantum
s. sacre. ff. de rez. diui. et sic non obstat. l. i.
re manum. et c. de his alleg. i. contrarium. nec
obstat. c. illud. et c. vnicui. e. ti. li. vi. quia
loco religioso. vel ecclesie donare potest. qm
permittitur ad ius ecclesie. ut. s. dicitur. **I**tem
offertur capaci. s. cum donat laico deteriorat
tur ipsi⁹ conditio. quia non sperat saltem de pri
mo ipsi⁹ liberatio. **I**tem forte donat la
ico deterioris conditionis. qd sit patronus p.
terea donat incapaci cum laico non sit hui⁹
iur. capax n. ex privilegio et causa principalis non
concurrit cum laico non patrono non ob.
qd transeat i. laicum cum vniuersitate ville. d. c.
ex litteris. **A**d hoc et ratio duplici. **E**t primo
qd si ius ut habens mixturam cum temporalitate
anneatur vniuersitati temporalis
ideo transit in laicum per quandam con
sequenciam. et non principaliter mul
ta enim premittuntur in consequentia.
que non principaliter. et per se permit
tuntur. ut aperte probatur in. l. in mo
dicis. ff. de contra. emptio. et in. l. si mer
cedem. ff. de adi. emp. ubi religiosa
transeunt vendito fundo. que per se mi
nime transirent. ut ibi patet in hoc iure
patronatus transit enim cum vniuersi
tate in contractu non gratuito. dicto. c.
ex litteris. et in. c. cum secundo. eod. de. tit.
et tamen principaliter per se transire non
potest. dicto. c. de iure. quinimo dubita
tur. nunquid vendita vniuersitate po
test specialiter exprimi ius patronatus

et officium dicitur quod non exprimat de quo plene
per Jo. an. c. unico. eo. ti. li. vi. ¶ Secundo
potest responderi. quod ideo transit cum uni
uerficate. quia pronus non potest amplius illi
curam habere cum ad illud amplius ire
non potest. unde satis probabiliter potest de
fendi opus. Bar. in. l. si mercede. §. si. palle
ubi dicitur quod ius pronatus existens in fun
do transit cum fundo cum ad capellam non
datur accessus nisi per fundum. secus si
per viam publicam daretur aditus sic
dicitur in iur. sepulchrorum. ut in dicta. l.
si mercede. et d. l. i. modicis. et quodammodo Inno
et alij canoniste sequentes cōiter tenent op
positum dicentes. quod in vōdōne pallacij
vel fundi nūquā transit ius pronatus o
porteret enim quod datur vniuersitas rerū ad
hoc ut transeat et reddat rationem. quia
ius pronatus potest haberi et possideri
absque eo quod vadat ad capellam cum presen
tatio fiat in absentia. secus enim in iure sel
pulchri. est enim utile ut ad illud habeat
accessus. Posset tamē sustineri contrari
um. nam pronus consequitur non solum
honorē presentandi. sed etiam onus defendendi
ecclesiam et bona sua habet ei ire ad ec
clesiam et videre an res bene custodiant
tur per sacerdotē. ut i. c. filijs. xvi. q. vii.
nō. glo. i. c. pie mētis. ea. cā. et q. et ob hoc
onus dubitatur. nūquā pronus possit i co
tum abdicare ius pronatus. ut nō. per
glo. ea. cā. et q. hēt enim ius pcessionis ut
honoretur cum vadit ad ecclesiam. ut i.
c. cum nobis. de iur. pa. et c. filijs. xvi. q.
vii. quibus quidem iuribus iste patronus
uti non potest si non habetur accessus. vñ
satis potest acceptari quod ius pronatus
transit cum palatio seu fundo. si ad capellam
non potest haberi aditus ex iuramento. quod
non est contra opus canonistarum cum villa
seu vniuersitate demum tūc transit euz
aliunde ad capellam aditus non habet
alias aut non debet trāfiri cū sit ius cōe
oīno separatuz et distictū ab vniuersita
te. et videtur probari i dictis legibus. pri
me allegatis. et si est verum est solēnis et
nova limitatio ad. c. et litteris. et c. cum
scdm. et c. de iure alleg. pro contrario rñ
deo quod ipse se retulit ad oppositū casū et ubi
ei narratis nō dicitur sumi ar. a contrario sen
su ut nō. i. c. p. blico de elect. ad. c. ex iūnu
acōe sic mltiplex rñderi pmo ut ibi dicitur quod
ibi nō fuit mera dōtio. sed potius quodā remif

lio cū illud ius operetur ab obitu fratribus solitiū
h illa solutio nō mltū placet per dñū hēbat
quod est singulari numēri et dñū otulit et id
faci. p. tenēti opus. Archi. sup. recitā ut cle
rico possit donari. quia meliorat dōtio ec
clesie et donatō fit capax. ¶ Ad secundum
principale ar. de. c. cura. et c. suggestū. in q
b. clare dicitur quod episcopus dñs potest interuenire ex p
facto. Rñdeo quod illa iura nō loquuntur i do
natōe iur. pronat. sed ecclesie ut i eis p. et
Erāt ei quodā putātes quod vigore iur. pro
natus pnt offerre ipam ecclesiā collegio
et ecclesie marie i proprietate ut illa iura lo
quuntur p. et q. et ad epm. ut in cle. ij. de reb.
ecclie. nō alie. et i. c. dñs dñs de dona
tio. et c. pastora. de his q. sunt a plat. re
rebat enim ibi episcopus consensu nō ut auctori
tas. quia nō potest auctorizare in facto p. et
h. ut cā agēs merito p. ibi dñs dñs iter
uenire ex intervallo et validare adū a tē
pore dñs dñs prelatus ut nō. glo. i. regula
ratum. de reg. iur. in. vi. §. in casu nostro
secus est quia episcopi consensus requi
ritur non ut causa agēs nec ut habēs
participium aliquod in iure patronat.
quia illud ius totuz pertinet ad patro
num hinc est. quod sine episcopi consensu
potest illud donare ecclesie seu loco reli
gioso. quod non esset si episcopus habe
ret participium aliquod ut in. c. pastora
lis. de donatio. non potest ergo in trans
latione illius iuris requiri consensus
episcopi. nisi ut auctoritas. Fateor tamē
quod iura quandoque videntur promif
cie et improprie his vocabulis. Nam
auctoritatem quandoque appellant cō
sensum quandoque econtra ut patet in
c. cum apostolica. de his que fiunt a pre
la. et c. q. ij. sine exceptione. et hoc ideo.
quia auctoritas nihil aliud est quā consē
sus auctorizabilis. ut not. glo. in. c. i. de
reb. ecclie. non alien. li. vi. P. inc. est quod. c.
suggestum. appellauit auctoritatem. et
c. cura appellauit consensum et hunc in
tellectum ad. c. cura sentit Jo. an. i. c. cū
consuetudinif. de consue. et est verissimū
et sic tollitur fundamentum dominorū
de rota. ¶ Menio ad terciū contrariū
et primo ad. c. si qua. de reb. ecclie. non
alie. Rñdeo intelligendo quod contradus
ibi tenuerit a principio licet potuerit re
scindi per beneficium i integris restit. et
tenet ibi glo. non videtur in casu nostro

Secundo potest intelligi. quod contra dicitur fuisse a principio nullus. et tunc dicitur quod sanctorum ecclesie potest ibi auctoritas iteruenire ex post facto. hunc intellectum tenet ibi Hugonius. et sequitur glossa in c. i. ne se de vacante. et archiepiscopus in d. c. h. q. 2. h. donaco fidei alteri laico. non cadit in utilitate ecclesie et sic cessat dispositio illi. c. ad. c. qd in dubijs. dico quod non probat quod renunciatio valeat in preiudicium renuntiationis imo dico quod est prius nullum. quod apte probat textus ibi tunc dicitur nullam obtinet firmitatem. et sicut ibi Hostiensis. et Jo. an. i. c. quanto de translat. pl. ubi apte dicitur per tale renuntiationem renuntians non potest ecclesiam. imo subditi ei obedire tenentur. vij. q. iij. nonne. et optine facit. l. legatus. ff. de offi. pref. et fateor quod superior possit illud sic renuntiationem revocare. d. c. qd in dubijs vel habere ratam illius renuntiationem. et hoc idem quod in hoc casu requiritur scilicet et non nova auctoritas episcopi. nam interest episcopi. ut ille renuntiet cum sit sibi obligatus ratione beneficii. ut i. c. cum capella. de privileg. h. in casu nostro pure requiritur auctoritas que non potest iteruenire ex interuallo. maxime post mortem prelati per d. d. d. **A**d quartum argu. satis patet responsio per predicta non loquitur illa iura in auctoritate. h. in simplici assensu. **A**d quintum et ultimum arg. respondeo quod in mutuo per filium contrahendo non requiritur auctoritas patris sed nudo assensu hinc est quod rati habitus ibi trahitur retro. agebat enim ibi de p. iudicio patris. h. nos loquimur in auctoritate in preiudicium. ut d. d. c. m. est. **A**d secundum dicitur in de iur. d. c. s. de iur. formabo per quatuor motus ad partem affirmativam. scilicet quod de basilica nicostrati vacet. Secundo totidem ad partem negativam. **T**ercio ipsius dubij solutionem annexam. **P**rimo enim quod dicta basilica vacet collatione per episcopum patrono neglecto facta non obstante probat per textum apertum in c. decernimus. xvi. q. vij. ubi dicitur quod talis est irrita. ad idem. c. ex innuacoe. de iur. pat. ubi secundum eodem intellectum instituti siue patroni presentatio de cunctis detentores et occupatores. nam mandant priuati et beneficia compellunt sic adquisitionem relaxare. **S**ecundo adduco textum. i. c. cum Bertolo. de re iudi. non affirmatur seu instituitur presentatus secundo loco per verum patronum nulla facta prius cessatio ne de institutione iam facta per episcopum ad presentacionem cuiusdam. qui non erat verus pa-

tronus nec in possessione presentandi. **S**i enim collatio facta per episcopum vel institutio non preceperit presentacione veri patroni non tribueret aliquod ius. cum fuisset facta secunda prima non cassata. etiam si prima habuisset aliquem saltim iur. colore. ut non. in c. inter dilectos. de excel. pla. et c. auditis. et consideramus de elect. **T**ercio certum est. quod institutio et presentacio sunt diuersa et magna inter se dinoscitur differentia. ut dicit textus. i. c. i. ill. de preb. li. vi. presentacio non pertinet ad patronum. ut in c. nob. et quasi per totum. de iure pa. sed in ecclesia patronata non collatio. h. institutio pertinet ad episcopum. ut in d. c. decernimus. et de iur. pa. per totum. hinc dicit Jo. an. super regula quod alicui gratiose. de regul. iur. li. vi. i. mercuria. quod hodie episcopi suadent in electionem suam de iure communi. non super collationem. h. institutionem. quia omnia beneficia presumuntur habere patronos. cum non nascantur. h. per alios producantur in ecclesia ergo collatio de qua queritur. fuerit facta a non habente potestatem. quia cum ecclesia nicostrati haberet patronum non collatio. sed institutio pertinebat ad episcopum ergo fuit ipso iure nulla. quia pro non dato habet quod ab alio datur. quod de iure dare non potest. ut in c. diabetum. vij. q. i. et c. quod autem. de iur. pa. et c. cum oli. de ca. poss. et p. p. et in c. querelaz de elect. et in c. si animum. de iudi. li. vi. per totum hic est quod si papa mandaret provideri. de beneficio spectante. ad collationem alie non venit beneficium ad illum pertinet respectu institutionis nec econuerso. ut dicit textus in c. cum in illis. quia hec sunt iura omnino diuersa attentas ergo alterum non operetur nihil agit. de resti. cum dilecta. de resti. spo. c. si. **Q**uarto et ultimo probat sic ubiqueque aliquid explicandum est. cum aliquod rati prius seu assensu. vel assensu non vult si expevit illi absente et irrequisitis. ut i. c. cum in veteri. de elect. et c. nouit. de his que fi. a pla. et c. cum matrimonij. de offi. del. h. ecclesia prius non est per episcopum ordinanda nisi consensiente patrono. quinimo patronus debet esse auctor. et cum mouens episcopus hanc instituere que patronus designauit. et pecierit. ut i. c. i. xvi. q. v. et c. decernimus. ea cau. et de iure pa. nobis. et c. illud. in fin. ergo collatio facta per episcopum patrono neglecto debet esse nulla. et per conse-

quē basilica nicolstratī dīceda ē vacat
collatōe illa nō obstāte itē. **I**n p̄trariū
ad p̄tē negatīuā adducitur p̄mo. c. al/
lud in fi. de iure p̄. vbi textus videtur
aptus et collatio talis nō sit irrita. nec
mero iure inspecto irritanda. h̄ de rigōr
iuris vultat quāsi inuac ille ter. q̄ i
specto mero iure quo cauetur. q̄ vnaq̄
q̄ ecclesia est per ep̄m p̄p̄m ordināda
nō deberet talis collatō irritari per ab/
sentiam p̄soni. h̄ de rigore secus. **S**e
cundo p̄bat ad idē sic ep̄s a iure p̄meū
dispositōe fundat intēctōne sup collatō
ne et ordinatōe omnium beneficōz vt of
cit glo. nō. in. c. q̄q̄. de elec. li. vi. p̄bat in
c. regēda. et i. c. nouerit. x. q. i. et xvi. q. vii.
omnes basilice. et c. nullus. et c. si quis
deinceps. et melius i. c. i. de appel. disposit
tio ergo gratiosa postea supueniēs p̄uī
dēs p̄sonis super iure p̄sentatōis. et man
dās ep̄us sup eis p̄sentantib⁹ p̄uīd⁹ ec
clesijs et nō h̄t inducere adus nullita
tem ep̄is p̄trauententibus ad hoc glo.
que solet p̄ singulari alleg. in cle. i. de iu
re p̄. que dicit q̄ si mādatur alias p̄a/
tem non habenti data certa forma non
valet adus format⁹ non fuata forma.
et sic loquitur. c. cū dilecta. de rescrip. et c.
venerabili. de offi. dele. et c. fi. d̄ resti. spo
cū fi. **Q**ue mādatur alij potestātē habē
ti. et tūc tenet adus licet nō seruata for
ma. quia videt hoc ille facere suo iurē ex
p̄iori potestate. quam ille habebat. et sic
loquitur. c. dilectus. el. ij. vbi tenuit col
latio b̄ficij facta p̄ ep̄m licet papa p̄
mādasset vt alteri conferret ita videtur
ad p̄positum inferendum. q̄ cum iura
mandauerūt ep̄o alias p̄ se potestatem
habēti vt conferat de consēsu et volun
tate patroni si episcopus per se. et irreq
sito patrono. conferat qd̄ nihilominus
valet collatio. **T**ertio probatur valē
ditas alia p̄uēratōe p̄supposito sine ve
ritatis p̄uēratōe q̄ a p̄ncipio fuisset nul
la. attamē ex quo p̄onus nunq̄ p̄tradi
xit. h̄ infra tps sic p̄fixū ad p̄sentan
dum tacuit videtur tacite collatōnē ep̄i
p̄sensisse. quia ē verisimile. q̄ neglexerit
suum ad hoc. c. ij. de h̄is que fiunt a pre
la. et qd̄ ibi nō. **H**ost. et **J**o. an. i. c. ex ore.
de h̄is q̄ fiunt a ma. p. cap. **N**ā consēsus
patroni potest interuenire ex postfacto.
vt i. c. si d̄o. de iur. pa. nō. **I**nno. in. c. per

vestras. eo. et. et **H**ost. i. sūma. eo. et. s. fin.
circa fi. et qd̄ si ecclesia. p̄bat rōe. vbi in
adu requirit alie⁹ p̄sens⁹ potest ex postfēo
p̄sens⁹ intercedere. vt si adus valuerit
a p̄ncipio p̄firmat adus. vt ex tūc q̄ si
nō valuit p̄firmat vt ex nunc. l. p̄ fūduz
ff. de ser. ru. p̄oi. iūda. l. fi. ff. cōi. p̄oi. facit
c. lugdinefi. ix. q. ij. et c. euā. et c. suggestū
de iu. pa. et multe concor. habēt in glo.
in regu. ratum. li. vi. et hec videtur theo
rica **I**nno. et **J**o. an. in. c. i. de re. eccle. nō
alie. li. vi. et scdm̄ ibi nō. debent limitari
vidē **I**nno. in. c. cum p̄suetudinīs de cō
suetu. **Q**uarto et vltimo probat alia
p̄sideratione p̄supposito. q̄ a p̄ncipio
non valuisse nec q̄ patronus tacendo
consensisset adus. ex quo lapso tempore
p̄fixo patrono episcopus stetit i. eodē
p̄posito videtur tunc de nouo cum pote
stas ad eum libera erat deuoluta illaz
primam collationē ratificasse et confir
masse seu de nouo fecisse vt probari v̄t
in. l. obseruare. in fi. in simili ff. de offi. p̄/
consul. l. vbi d̄r. q̄ si p̄consul delegauit
causam tempore quo non poterat. scilicet
ante ingressū p̄uēcie si postea ingres
sus p̄uēciam in eadem voluntate fuit
crendum est dic̄ ter. ibi delegatus ha
bere iurisdīctōnem non a tēpore ex quo
mandata est. h̄ ex quo p̄uēciam p̄co
sul ingressus est ad id qd̄ nō. i. l. vna. **C**.
qui p̄ sua iurif. et in. c. si tibi absenti. de p̄
ben. li. vi. et opte qd̄ nō in. c. fi. de iūgi.
ser. et c. i. de eo qui dur. i. ma. vbi m̄rimo
nium nullū tacite confirmatur sublato
ip̄edimēto ita dicēdū est in h̄ q̄ m̄rimo
nio. **P**ro solutiōe clara huius dubij
xp̄i nōie recēdito duo p̄ncipalit̄ sūt vidē
da. **P**rimo nūquo collatō b̄ficij pa
tronal p̄ ep̄m facta p̄ono neglētō tēat
an sit nulla ip̄o iurē sine alia casacōe.
Secdo p̄supposito q̄ sit nulla an ouales
cat patrono infra temp⁹ a iure sibi p̄er
fixum illuz p̄sentare et in vtroque du
bio varia sensisse d̄o. de rota reperio. vt
patet decisione. cclvij. in antiq̄s q̄dam
tamē ex eis maio rem partem faciētes.
vt recitat ibi collr. dīstiguebant iter pa
tronum laicum et clericum dicentes. q̄
collatio facta infra tempus patroni cle
rici sit nulla ip̄o iure et quod non valē
detur. seu ratificetur propter negligen
tiam patroni subsecutaz quia quod ab

in initio nullum est. secus i collacione fa-
cta infra tps patroni laici. **D**iversifica-
tis rō secundū cū hec est. qz latē psonus
parū. aut nihil hēt iur. vel saltē debile i
disposicōe bñficij. 7 quicqz hēt ē de gra-
tia. 7 cōlīs bñficij disposicō potī cense-
at ipsū ptinē allegāt nō. i. d. c. qui de iu-
re pa. per host. 7 iō collatio epī tūc cēse-
tur validior pseri. qz magis iuris habz
i cessione placus qz i pñtatione. d. offi.
vicarij. c. dilect. 7. **S**ecūda fuit qz daz
doctorū opi. i. i. d. c. tenentū collatōne
epī esse validā. ex quo pñt. infra temp?
debitū nullum presentavit 7 dicebāt eā
tenuisse ab initio ipso iure. quātūcūqz
fuisse facta infra tēpus patroni. fatebāt
tamē. qz si pñt. infra tempus sibi a iu-
re concessum aliū pñt. tūc eo vñ pñ-
tato istante esset cassanda seu irritanda
arg. nō. p. Inno. i. c. cū bertolo. de re iu-
di. **T**ercia fuit opinio iph? collo. 7 mī-
toz aliorum. vt ipse refert dicentū circa
primū dubiū. qz collatio epī facta infra
tempus cuiuscuqz patroni siue clerici si-
ue laici sit nulla allegāt. xvi. q. vii. decer-
nimus. 7 nō per host. de iure pa. c. ex in-
finuacōe. 7 sic debet itelligi fm eos. c. il-
lud. in fi. eo. ti. **A**ddiebant tamen arti-
gendo secundum dubium supra forma-
tum. qz licet talis collatio a pñcipio sit
nulla. tamen si patronus ei consenserat
siue tacite siue expresse. quod per eius ra-
tificationem validetur. arg. nō. p. host.
i. summa de iure patronat. §. fi. circa fin.
d. quid si ecclesia. vbi dicit non interesse
an patronus a pñcipio cōsenserat vñ ex
postfacto quo ad hoc. vt sine cōsensu suo
ordinata non valeant. tunc enī ex quo
cessat causa impediens. 7 superuenit eā
confirmans. licet fuerit nulla a pñcipio
bene potest validari. arg. l. per funduz
ff. de ser. rusti. pñdio. 7 in l. obseruare. in
§. fi. ff. de offi. proconsu. 7 nota. per Dy
7 alios in regula non firmatur. de reg.
iuris. in. vi. **C**irca hoc distinguebāt
isti. aut episcopus contulit iure deuolu-
to. aut iure suo ordinario 7 originali.
In primo casu dicunt. qz nunquam va-
luit. ex quo re vera ad episcopum nōdū
erat deuoluta potestas ar. c. ex pte astēf
de foro spe. cū ibi nō. per host. nec seqñs
pñt. ratificatō. vel tacit? cōfess? 7 express?
validat eā. quia non fuit facta ipso iur.

seu ex illa potestate epī. ad cui? vigorem
requirit cōfess? pñt. nā ē pñt. deferēdo
iure deuoluto. vñ presupponere pñtuz
negligentē. 7 pñt. 7 p. cōsequēs cum
non sit factū nomie pñt. non pōt p pa-
tronū ratificatō. vt iure ratū. li. vi. nā ad
talē collatōnem validā. seu ius cōfe-
rendū noua collatōe opus essz post tē-
pus pñt. fm eos allegat ad h. qd nō.
Io. mō. i. c. statutū. de pñt. li. vi. cū enim
disposicō epī se habeat h. casu. vt aucto-
ritas oportet qz iterueniat debito tēpe.
quia ea que sūt auctoritatis non suo tē-
pore facta non valēt. qz auctoritas dēt
semper interuenire i ipso facto tempore
quo ipse ad? potest 7 debet fieri. **S**ecūdo
casu quando epī contulit suo iur. ordi-
nario 7 originali cōualidat ex subseqñ-
ti cōsensu patroni expresse. vel tacite.
vt puta non contradicendo infra temp?
a iure sibi pñt. mouetur. qz hoc ca-
su videtur epī in dubio disponere iure
suo. 7 sub tacita condicōe si sibi placu-
erit. 7 sic debemus interpretari. ne aliē
interpretando. videatur inutiliter dispo-
nere quasi eligere viam ad impugnā-
dam suam disposicōnem. qd non est in
dubio presumēdum. ar. l. iij. ff. de mili. te-
sta. facit quod nota. i. simili in. c. ea nos-
citur de his que fi. a prela. vbi presumi-
tur. qz prelatus adū seu presentacionē
fecerit de capituli sui cōsensu. vt sic a-
ctus teneat. 7 per consequens dicta col-
latio facta. potest per ipsū patronū rati-
ficari. ea enim que circa beneficij dispo-
sitionem debent interuenire ex parte pa-
tronī. potius se habēt iur. cōfess? quam
auctoritatis. ea enim que sunt cōfessus
possunt iteruenire ex postfacto. sed sec?
in his que sunt auctoritatis. iuxta nō.
per Inno. i. c. i. de re. ecclē. non aliena
7 ibi per Jo. an. in. c. cum consuetudinif
de consuet. 7 dixi plene in precedētī du-
bio. vnde potest patronus postea cōsen-
ciēdo tacite vel expresse validare colla-
tionē episcopi ad hoc quod in simili nō
i. c. cum nos. de his que fiunt a prela.
7 in. c. cum in ecclesijs. de prebend. li. vi.
de iure pat. c. cura. 7 c. suggestū. hoc in
effectū sentiunt domini de rota decisi. p.
alle. qui ad hec dubia nullā rōd. aucto-
ritatē contra eorū morē. 7 stilū introdu-
xerunt fortasse. vt arbitror nullam pro

tunc habentes. **S**ed ad primum dubium quod collatio personarum non vocato sit nulla. allego primo Jo. an. in. c. i. de offi. vica. ubi expressum tenet quod per tale collationem nullum ius transferretur in prout. id est etiam coram vicario episcopi potest peti per personam ut declaret nullum ius ibi operari finem cuius idem voluerit idem Host. et Jo. an. in. c. ex insinuatione. de iure pa. et videtur ibi ex finem unum intellectum.

Item apertius voluit Fre. de senis in tractatu permutacionis. c. xxx. ubi non videtur quod licet permutatio beneficiorum facta per episcopum non vocatis his qui habent presentacionem vel electionem valet. licet veniat retractanda illis contemptis postmodum contra dicentibus. collatio tamen facta patrono contemto est ipso iure nulla finem cui per videtur c. decernimus. xvi. q. vii. Diversitatis rationem assignat quia permutandi auctoritas principaliter pertinet ad episcopos ut in. c. questum. de re. permut. hanc collationem non sic hoc idem sentit Inno. in. c. cum bertoldus. de re. iudi. in glo. in verbo memorato in. d. vel potest dicere. **C**irca 2^m per supposita nullitate an evalescat patroni taciturnitate Host. et Jo. an. in similibus terminis videntur sentire quod sic in. c. h. de his que fiunt a pre. dicunt enim quod si contempti in collatione vel electione taceat infra tempus per prefatum ad eligendum vel conferendum videtur tacite electioni vel collationi consentire arg. de concess. pbe. quia diversitatem. et in. c. ex ore de his que fiunt a ma. par. ca. idem finem Jo. an. si fuit edictum propositum. et ne mo infra tempus apparuit ad contra dicendum. ut in. c. si. de elect. li. vi. salvo quod non in. d. si. qui ma. accu. poss. Aliorum suorum vicij sic enarratis subijciat brevissime quod mihi videtur. et in primo dubio an patrono non vocato. collatio per episcopum infra tempus patrono affixa acceptata valeat ampliando terminos questionis diceretur sic quod si episcopus contulit ipsi patrono tunc. vel ex postfacto consentiente hoc collater tenent doct. in. c. per vestras. de iure. pa. non enim potest dici sine consensu personarum ex quo assensit licet ex postfacto ut probatur in. c. si vero. de iu. pa. no. Jo. an. in. d. c. per vestras. et regulariter hoc tenet Bar. in. d. l. si quis mihi bona. de adq. hered. et Inno. in. c. i. de reb. eccle. non aliena. li. vi. et s. lacius vigi. Aut collatio fuit facta

aliter quam personarum et tunc aut personarum erat personarum et potest probabiliter dubitari an taciturnitas hoc casu debeat haberi pro assensu qui in actu iudiciali habet regulariter per contradicere. ut in. l. filius. ff. in iustis. ff. de pecu. no. Inno. i. c. i. de elec. et gl. i. regu. qui tacer. de reg. iu. li. vi. ad idem. c. il luo. in si. de iu. pa. ubi videtur irritanda fore collationem factam sine presentacione patronorum. Contrarium credo posse assertari quia hoc casu nullum iudicium fiet per personam. cum ius suum patronatus remaneat illud per collationem clericis ecclesie vacantibus et sic tractatur de occupis civilibus. et per consequens debet haberi personarum pro assensu. l. qui patitur. C. mandati. no. Inno. in. d. c. in geneti. nam si collatio ibi displicuit non habebat nisi contra dicere. Et hoc indubitanter esset verum si ex parte personarum tunc. vel postea intervenissent aliquid actus positivus approbationis collationis ar. optimi in. c. ex ore. de his que fi. a ma. par. capi. facta etiam ad personam. c. decernimus. fall. nisi decernatur collatio nulla quoniam spiritus patronus episcopi ecclesiam contulit. hanc casu nostro data personarum presentia non possunt dicere quod fuerit spiritus. quinimo propter vinculum caritatis. et filiacionis spiritualis que est inter episcopum et suos diocesanos videntur patroni ex quo non contradixerunt episcopo assensum per rex. no. i. l. si servus communis. de dona. inter vi. et vxor. aut patronus erat absens et ibi distinguitur. Aut enim contulit episcopus iure devolutio et non tenet collatio ex quo in veritate personarum non erat personarum per c. ex ore assensu. de concess. pbe. cum ibi nota. ubi patet quod collatio facta eo iure. quo fieri non poterat non tenet licet alio iure fieri non potuisset facit quod in simili non. Bar. in. l. si is ad quem. ff. de adq. hered. Aut contulit iur. suo ordinario. et si posuit spem expresse in patrono et tunc patrono consentiente valebit collatio ut ex tunc ar. regule ratihabitionem. de reg. iuris. li. vi. Si autem contraxit puto quando simpliciter contulit patrono absente et demum infra tempus presentacionis contradicente moveor principa liter per c. decernimus. xvi. q. vi. ubi expressum per verba presentis temporis videtur quod talis collatio est irrita et ea non mandata aliter cassari subijciunt. ut alio

ad vñdiciam episcopi ordinetur et isti
tuas quem ipse patronus dignum elegit
ergo oportet dicere quod illud de iur pa.
vbi dicitur quod irritanda vñt exponi .i.
irrita nuncianda vel potest stare proprie
habet referri ad effectum sicut reuocet si
cut de facto processit per hac expositionem vi
de in simili .c. accedens .el. i. vñt lite non co
in .v. cassamus .nā lex posterior vñt refer
ri ad priorē .vñt in .l. hñt posteriorē .ff.
de legib⁹ . et per eā vñt distingui et limitari
et facit quod ibi nō . Dar . et plen⁹ in ex
trauagan . ad repñmendā i verbo nō
obstantibus . Huic intellectui satis co
cor . c. cum bertoldus . de re iudi . inducē
do . vñt sup⁹ inuñt . Preterea hñt iōē pbat
et alia rācōe vñt cūq collatio pertinet
ad aliquē cum consilio alterius . nō va
let ipso iure collatio consilio non requisi
to . vñt patet in . c. nouit . de his que fiunt
a prela . in fi . iundā glo . fi . facit . c. cū in
cūdis . de elect . et . c. cum olim . de arbi . et . c.
vñt cū loquunt in episcopo q hñt cōfer
re cū consilio capituli sui . ergo multo for
tius dicendum i cā nō . vñt nō valeat
ipso iure collatio attentata p epum vel
aliū prelatū patrono non vocato et po
stea contradicēte cū pñt sit habendū
non modo consilium . hñt requiritur vñt i
tanq cā mouēs et primaria deat pñt
instituentū per epum . vñt i iurib⁹ vulgari
bus . s. allegatis . **I**tem et tercio hec col
latio reperit acceptata a nō habere po
testatem cū hodie ad epum spectet institui
tō que fit ad pñt potestatem . non aut li
bera collatio . vñt . s. dixi . factū a non hñt
te potestatem ē ipso iure nullū . qz pro nō
dato habet quod ab illo dat ē . i . q . vij .
diabertū . et . c. qd autē . de iure patro .
Si aut pñtus infra temp⁹ presentacō
nis cōfēret . tūc puto quod collatio valēt
vñt et tunc . non aut vñt et nūc moueoz qz
ad plenū ius offerendū vel trāsferendū
in clericum requirit factū patroni et epī et
ambo veniunt tanq principales . et hñt
tes participium in illo iure trāsferen
do licet epus habeat ius pñgū . vñt in
c. dilectus . de prebē . vñt singularit pbat
quod etiam pñtus hñt in presentacōne a
liquo iuris ergo factū ab illo valet ra
tione iuris sui tantū . sed quia non hñt
ius integrū per se qualitat eo tēpore q
patronus asserit . et non prius et optime

probatur in simili in . l . per fundum . ff . s .
ser . rusti . pñt . vñt patet quod si vñt ex alia
rib⁹ habētib⁹ fundū cōem constituit ser
uitutē in fūdo . licet valeat quo ad se . vñt
ipse contravenire nō possit cum non añ
pñt rētur seruitus donatario . qz alij cō
senserit et nouissima concessiōe concessi
ones precedentes cōfirmāt . Aut pñt
nec cōsensit nec otavixit infra tempus
ad presentandū iur sibi pñtū . et sic per
negligentiā est priuatus iure suo q cā
procedit 2^m dubiū meū . et puto quod colla
tio epī facta prius imediate conualidet
absq alia collacōe i futurū fiēda . quia
ipse epus non potest contravenire argu .
vñt . l . per fundū . et . c . veniens de filiis pre
et . c . diuersis fallacijs . de clericis conu
ga . et . c . si tibi absente . de prebē . li . vi .
vñt patronus negligens habebitur
pro consentiente . ex quo non contradiē
nec alium presentauit . vñt in dīda . l . si ser
uus communis . aut ius suū est per neg
ligentiā otusum in superiōre . qui ha
bēt ius instituenti iurta nō . glo . in clem
i . de sepul . et etiā epus qui cū sit collator
non potest contradicere . et obuiare . et
tenetur illā habere ratam . presertim in
casu nostro in quo conferens benefici
um quod conferre tenet aliud conferre
non potest . vñt in . c . inter cetera . de pñt .
ad idem bene facit quod in simili habe
tur i . l . exceptōe . de iudi . et . l . cum a ma
tre . et . de rei ven . in quibus iuribus ha
betur quod is qui tenetur ex persona sua nō
pñt cōtrauenire ex pñt . Preterea a pa
trono negligente cessat causa impediēs
et superuenit causa confirmans merito
debz nunc irrevocabiler conualidari
argu . eorum que nō . in regula non fir
matur . de regu . iuris . li . vi . et per hoc pa
tet responsio ad omnia contraria supra
allegata preterq ad secundum . ad hoc
respondetur . quod procedit cum māda
tur simpliciter aliquo fieri habēti alis
potestatem . sed in casu nostro non solū
mandatur epō vñt conferat ad pñt acōez
patroni . sed ipsa potestas fuit auctorita
te iuris in patronū trāsmissa et per con
sequēs illud ius pñt qd includebat i
iure episcopi . scilicet in libera collacōne
fuit ab eo abdicatum . vñt de iure patro
quasi per totum merito factum solius
episcopi non debet tenere pro se tantū

arg. c. si capitulo. 1. c. si soli. de pces. pben
in. vi. **C**ontra tercium pcedā magis
succindecum ppter plicitatem euitā oā
sum quia videtur mihi habere cāā fa/
cultatem sicut pcedēs. Et pmo adducā
tria argumenta ad ptem negatiuam.
Secdo totidem ad ptem affirmatiuam.
Tercio solucōnem aggrediar. **V**idef
nanq pmo qd otradus inie intra Au
gerius 1 basilicam nicostrati nō fuit oī
nō licitus per tex. expressuz in. l. subem
nullus. §. sane. **C**. de sacrosanct. eccle. ibi
expse cauef. qd ad hē ut alicuius ecclesie
usufructus alicui ad vitā suam vel ad
minus tps cedat oportet qd is cui fit
cessio pmetat dare eidem ecclesie post
mortem suam aliam possessionē de suo
pprio quo ad dominiū et usufructū eq/
valentē 1 eiusdē reddere cuius ē illa. q
usufructuaria sibi cedat 1 nisi hoc pa
ctum inie fuerit nō valet qd inter eos
agitur. **I**deoq ecclesie possessio remanz
in iur 1 dominiū ecclesie sicut prius ita
q fm quosdam etiam possessio facti nō
trāffertur p tradicōnem illo pacto non
pcedere. ut scit **B**ir. in. l. i. §. si vir. ff. de
a d. poss. 1 hodie per ius autenticoruz
videtur audā 1 meliorata dicit eccle. i
hoc qd vbi olim sufficiebat pmittere re
linquere suā possessionem post mortem
hodie nō tenet mor quo ad dominiū
remanente apud eum usufructu tpe vi
te sue. ut pbat in auct. de non alie. §. si qf
autem voluerit. h. in cāu nostro vidē au
gerius hoc non seruauit. h. solum dedit
pecuniam. ergo talis contractus non ē
licitus cum expse sit a lege oānae. **E**t
certum est. qd lex pōt ex causa impedire
validitatem otradus. ut. l. cum. lex. ff. d
fideiussio. fac regula q contra ius fiunt
de reg. iu. li. vi. 1. x. dist. vides. **S**ecdo
contra oīdū contractum adduco tex. nō
in. c. quicunq. xliij. q. iij. vbi dicitur qd
si emitur ut cari vendatur est tarpe lu
crum. ad idem. c. ejicēs. lxxvij. dist. i. h
augerius recepit istuz prediū ppter lu
crum ut plus inde recipiat q fuerit pa/
ctū 1 qd dedit ergo talis contractus nō
est vnoq licitus. **T**ercio videt q tal
contractus sit usurari⁹ qd sola spes ha/
bendi aliqo ultra sortē ostituit hominē
usurariū. ut in. c. osulust. de usuris. nō.
glo. xliij. q. iij. l. summa. q iste augerius

videt⁹ fuisse hac spe putauit enim tantuz
se posse viuere ut plus recipiat qd dedit.
ergo id. **N**ec obstat si dicat qd ex hac i
tentōe nō apparet. qd cū nemo faciat ta
lem otradum n propter lucruz satis p
a cōiter accidētib⁹ argui. ut. l. c. i. §. alle.
1 qd ibi nō. de clerici. nō refi. **I**n cōtra
rium ad partem affirmatiuam. qd talis
contractus sit licit⁹ pmo pbat p. c. pēa
rie. x. q. ij. vbi patet. qd de iure canonico
pōt de bonis ecclesie fieri cessiones p
carie gratiose 1 in beneficiū ut si donā
ti rem suam ecclesie in ppietatem possit
ecclesia concedere duplum de bonis su
is possidendis usufructuandis toto tē
pore vite sue. si ergo hanc munificētiā
pōt facere ecclesia de bonis suis mltō
fortius 1 reddere alicuius possessiōis
longe enī plus recipiat is q recipit du/
plum retēto usufructu rei sue quā vale
bat res sua tempore mortis si ge enī q
res sua valebat mille 1 ab ecclesia rece
pit bona valentia duo milia satis conū
gens ē. qd de bonis ecclesie recipiat quo
libet āno ducēta. 1 sic si veniret lōgo tē
pore recipiet pl⁹ qd valeret possessio sua 1
iōē possz otigere habito respectu ad ius
ciuite scz. ad. l. subemus. **C**. de sacrosan.
eccle. nā licet ab ecclesia recipiat possesi
onem eiusdē valoris ē est sua quā p
mittit relinqre ecclesie post mortē tamē
poterit facilius conūgere data lōgitu
die vite sue qd plus papiat qd valeat sua
possessio 1 nihilomin⁹ pmitit ecclesie
nō in fauorē eccle. h. etiā in beneficium
illi⁹ cui ceditur. ut in dicto. c. pēarie. 1 i
o. l. subemus. ergo forti⁹ deberet admit
ti talis contractus inieus inē augerius
1 basilicam nicostrati presupposito. qd
spem habeat plus recipiendi quam de/
dit. **S**ecundo ad idem induco. l. si ea
lege. **C**. de usuris. 1. l. in ciuitate. eo. tit.
vbi patet qd contractus in se alias illici
tus vel usurarius tolleratur ratione i
certitudinis cum dubium ē. an 1 qd tuz
poterit participare 1 quantum valebit
resolutionis tempore ita oīendum i p
posito cum dubiū nunc sit quanto tem
pore sit vidus augerius viuicurus cū
nihil hora mortis incertus. ut. l. i. ff. de
condi. 1 demon. 1 per consequens pba
biliter dubitatur an plus vel minus qd
debet sit percepturus debet cōtractus

talibus excusari cum dicitur augeri potest se habere
ad lucrum et ad danum. **P**roterea et tunc bene
facit. c. ejiciens. p. l. lxxviii. di. vbi p. 3.
Quod licite et sine peccato quis locando agrum
suum recipit annuam pensionem. quod videtur quod
dammodo lucrum. quod potuisset percipere
toto tempore vite istius. **A**ugeri ex fundo
seu prelio omittitur. cum istis quingentis au
reis. quos nunc in principio contrahendi re
cepit ab augerio. nec debet iste contrahendi
viciari cum se liberauit. cum ex hoc contrahendi
argui magis licet quam si oī anno aliquando
solueret cum magis hoc accedat ad na
turam emptoris. vnde enim usufructum illi
potius emisse. ad hoc glo. nō. i. l. i. ff. de sup
fi. et lati et melius in l. cotē ferro. §. qui maxi
mos. ff. de publi. facit etiam dictum. c. ej
ciens. sic enim quis licite posset emere aliquam
materiam. ut ibi possit se exercitare fou
cendo illam ad aliquam formam. et inde lu
crum consequi. ita iste augeri licite poterat
dare quingenta pro usufructu illi potius toto
tempore vite sue. et sic habet materiam se
exercitandi in colendo predium. ut inde se
quatur. et viuere possit unde potius videtur
lucrum consequi ex sua cura et industria
quam ex substantia proximi. seu ecclesie hic
dicitur tex. in §. si quis a non domino istius.
de rerum diuisione. quod possessor bone fidei
facit fructus suos pro cultura et cura ipsi
us possessoris. **N**unc solutiones ag
grediens christi nomine inuocato. scien
dum est. quod hanc questionem principaliter
formauit **H**off. i. summa. de usuris.
et idem **R**ai. i. summa. et ambo breuissime
iudicarunt talem contrahendum usurarium
eorum fundamentum fuisse. quia homines
sperant viuere. et sic sperant amplius se
percepturos ex prouentibus possessionis
num quam sit pecunia quam dederunt. usura
autem sola spe contrahitur. ut i. c. consu
luit. de usuris. secus si quis dat vnam pos
sessionem. et recipit aliam equiualentem
quia tunc licitus est contrahendus. ut sup
diximus in argumentis. sed **H**ostien. in
summa eodem §. an aliquo casu. et. quid
de his qui emunt. **I**storum opinio. refert. et
reprobat dicens eos non bene sensisse.
quia homines ita possunt sperare lucrum
in hoc ultimo casu quando recipiunt vnam
possessionem. et dant aliam equiualentem
post mortem sicut in primo quando dant
pecuniam. et ideo secundum eum est licitum primum

contrahendum cum sit emptoris et venditoris. sic
vltimum periculi. nisi in fraude fiat. nam
utraqque approbat a iure in tit. de contrah.
empr. et i. ti. de periculis. per totum. **P**roterea
ista opinio. confutat **H**ostien. per opem di
ctam. quod ipsi dixerunt. quod contrahendum usurarium
non habet locum. nisi in mutuo. et in casu nostro cer
tum est mutuum non contrahi. quare concludit
Hostien. contrahendum istum ratione incertitudo
dinis excusari. ar. l. i. c. de pac. et l. i. ff. de
condi. et demō. melius facit. l. ea lege. c. de
usuris. hanc opinio. **H**ostien. secutus fuit. ar
chi. i. c. quod prealleg. xliij. q. iij. sētie Jo.
de lig. i. c. vna. de usuris. hec sunt que in
ista materia regio. **M**ihi autem placet
hec opinio. **H**ostien. ut talis contrahendus licit
us sit etiam in rebus ecclesiasticis. quia
videtur quedam emptio usufructus ad
vitam recipi. et allego pro hoc casum
iudicio meo apertum. et rotundum. i. c. de
men. i. de rebus eccl. non alie. vbi expressē
dicitur. quod exigente necessitate. vel utili
tate ecclesie potest prelatus etiam religi
osus. non seruata solennitate debita iu
ra reddere. et possessiones ecclesie. ad vi
tam eius. seu ad alium certum tempus pe
cunia inde recepta concedere. et subiicitur
postea in fine illius textus. quod prelatus. seu re
ctor ecclesie. potest solus alias solennita
te non seruata. locaciones. seu redditum
um. et fructuum vendiciones ad tempus
non modicum facere. unde non video ex
quo capite talis contrahendus emptoris. et ven
ditoris usufructus sit inualidus. ut i. d. c. de
i. fundi principio cum si. **E**t quia textus
ibi respectu fructuum ponit locaciones
et vendiciones. ut diuersa. dico quod prope
locatio est. quando pro fructibus annu
atim soluitur pensio. licet sit facta loca
tio ad magnum tempus. ad hoc. l. quod si
inter locatorem. ff. locati. et in. c. propter.
sterilitatem eo. ti. **N**unc dicit **A**ccursus.
in. l. penulti. §. instituto. ff. de leg. ij. quod
locatio potest fieri ad mille annos. ven
ditio fructuum proprie est quandoquique
pretium statuitur pro toto tempore. de
quo per **B**art. in dicta. l. cotem ferro. ff.
de publi. in §. qui maximos. vbi hoc in
ter cetera voluit. **I**tem dicit glosa sin
gularis in. l. i. ff. de superfic. quod preci
um est mercedis quantitas. et facit dis
cerni emptorem a conduttore. quia de
bet intelligi secundum predicta per tex.

videtur de i. p. q. n. on solū fructū posses-
sione pōt fieri venditō cū bona osciētia
hētia n. redolētis iurū puta gabellaz
vt alteri pōt vō i. q. d. etiā satis voluit
Bar. i. dīdo. §. q. marimos. Fateor tū
q. si ecclesia ēēt decepta i. p. rēto q. possit
petere restitutōnem in integrū ratione le-
sionis propter. c. i. de i. i. restit. in. vi.
vbi patet q. g. aliter a dūsus quēlibz cō-
tradum pōtēt ecclesia petere restitutio-
nem i. integrum si i. eo sensu se lesam. et
specialiter respectu locatōis p. h. eo. ci.
c. i. in. ātiq. s. respectu i. feudatōnis. vt i.
c. pen. al. de re. eccl. non alie. Et ad p. rēdi-
tā facit quod nō. **Jo. an. in. c. fi. de eccl.**
edifi. i. dicit q. etiā hīs p. latus q. iudicē
non alienare pōtēt vend. ere fructus ad
certum tempus quod ea men. satis p. h. a-
tur in dīda de i. **Sed** hoc sō vīde-
tur p. obari in dīdo. c. i. de. b. eccl. non
alie. vbi patet q. pecunia recepta pōtēt
ecclesia dare in feudū et licet licitus sit
contra dūsus licet ecclesia possit petere re-
stitutōnem in integrum si ex tali contra dū-
sione enorme dispendiūz i. currisset p. i. feudatō-
nem autē proprietatis remanet apud
dominum. **Usus** fructus autē illius rei
transit in accipientē. vt in. c. vnico. **Ex q.**
b. u. s. cau. feu. a. m. i. collatio. x. Sicut er-
go licite pōt fieri talis contra dūsus i. feudatō-
nis. ita et fortius ēp. dōis vsu fructus.
cum pinguis ius transit in accipientē
ex i. feudatōne q. ex fructuum emptōe
quia hoc vltimo casu trāsit possessio na-
turalis. vt. l. naturaliter. ff. de adq. poss.
et expirat ius istius per mo. tem. vt. l. c.
fi. de pigno. i. in. c. fi. de vsu fructus. h. in p. rē-
to casu feudum transit in heredem ac-
cipientis masculinum vel feminā. **Item**
transit vtile dominium ipsius. vt nō. gl.
i. latus i. clarus **Bald. in. c. i. de cap.**
corra. i. nō. in. c. si diligenti. de p. scriptio.
i. in. c. nup. de do. post dūsus. resti. i. glo.
in. c. cum **Bertoldus. de sentē. i. re suo.**
Tertio probatur tali ratione si eccle-
sia pōtēt vendere exigente necessitate
utilitate vel pietate bona ipsius quo ad
vire dūm vel vtile dominium. vt nō. per
glo. xij. q. ij. in summa. ita i. fortius dēt
et eis dēz causis posse vōdere bona quo
ad vtile dominium. vel quo ad vsu fru-
ctum i. minus leditur etiā hoc vltimo
cāu q. in precedenti. **Item** sicut vsus

non d. m. i. t. e. i. t. ex vō dē dē p. pietatis sca-
nec et vō dē dē vsu fructus. vsura ei nō cō-
m. i. t. e. i. t. nisi i. contra dū mutui veri vel fī-
di i. i. i. t. a. nō. in. c. i. ciuitate de vsuris. **Et**
plene per glo. nō. xij. q. iij. i. summa. et
plenissime p. **Jo. an. in. regula peccatuz**
de reg. iur. in. vi. in mercurialibz. i. dicit
specialius infra in sequenti dubio.

Sed contra dūsus de quo nunc querit non
pōt dīci q. sit veri vel fīdi mutui cū nō
pōtēt aliquo casu i. p. dīri nec augeri
expe. dat ouas retribuciones sicut expe-
dat vsurarius. h. solum consequit vsū
fructum toto tempore vite sue. ergo tal
contra dūsus ex nulla pte pōtēt dīci vsura-
rius vel aliter ē sua forma illicite talem
contra dūm permittere i. i. dēfinitē laicis.
vūmodo fraudem i. dolum euitent. sed
clericis non puto licere nisi causa neces-
sitatis moueoz p. ter. nō. i. c. puenit. l. vi.
vi. vbi dicit q. cā lucri non licet clericis
vel monachis dūtere a alienas possessi-
ones. **Ad idem. c. fornicari. l. vi. dī. vbi**
dicitur q. ante clericatū h. negotiari po-
stea non i. p. s. e. r. t. i. m. debent clerici a pō-
dō contra dūm abstinere propter opinionēz
illoz euitandam qui dixerūt eum ēē
feneraticium debent enim abstinere ab
omni sperantia i. non solum a malo re-
ip. s. a eo quod est malū in opinione de
vita i. honesta. clerico. cum ab omni. i. i.
c. terula. xi. q. iij. i. hec pro solutione que-
rit i. i. i. f. i. c. i. a. n. t. **Item** nūc ad contra-
ria sup. allegata pro pte negatia. **Et**
p. mo ad primū respondeo q. i. i. u. b. e. m. u. s.
dēt i. n. t. e. l. l. i. g. i. q. n. quis veller habere vsu
fructum alicui i. ei ecclesiastice nō dato
operenti p. rēto h. veller habere gratis vī-
ad q. d. modicūz reliquat de suo tpe mor-
tā vel cū necessitas vel utilitas ecclie
non expostulat talem contra dūm i. i. dē
dicendum ad autem. de non alie. alias
autem fetus. vt in dīda de i. de rebus
ecclesie non alienan. cum alijs iuribus
supra allegatis et facit autem hoc ius
pōtēt dūm. **De** sacrosanctis. ecclie. ca-
nonizata. x. q. ij. **Ad** secundum con-
trarium de. c. quicunque. xij. q. iij. dī-
co quod procedit quando quis emit rē
integram. vt alij pro maiori p. rēto veni-
dant talis enim contra dūsus licet non sit
feneraticius tamen non conuenit cristī-
ano. cum habeat in mente lucrādi sine

aliqua iustitia cum sola iactura proximi
 de quo est bon. tex. in dicto. c. efficiens. cum
 c. sequenti. l. vi. dist. 7. dicendum. ut nota.
Inno. in cle. i. ne clerici vel monachi. h. i. cau
 nostro h. non dicitur. non ei emit usufructum
 ut alteri ipsi p. p. cariori vendat. h. ut
 annuatim percipiat fructus. **I**tem i. cultura et
 cura se exercet. ut cum ex predio percipiant
 fructus iustitiales. ut i. h. q. s. a. non do
 mino insti. de re. diu. **A**d tertium co
 trarium dico. q. sola mens facit hominem usu
 rarium. q. q. alias non est mutuatarius
 eo dicitur p. p. mutuat. ut pl. forte
 recipiat. v. si ex hac iusticia deprauiata
 aliquo sequeat ultra forte tenet ad restitu
 tionem. ut i. c. usufructus. de usufr. q. d. q. d. az
 intelligit. ut ibi non. q. praua sua mens i.
 notescit debitori. ita q. licet vederit sine
 omni peccato. t. non sp. deo. h. ut sa
 tisfaciat menti creditoris. iste enim credit
 tor fecit p. o. zelum iusticie. q. cauere
 mutui dantes. nihil inde sperantes. ut in
 v. c. usufructus. loquitur ergo ille tex. in tra
 ctu mutui merito iudicat talis creditor
 usurarius. m. et al. q. sperat duas retribu
 ciones. scz. forte quam mutauit. et aliqd
 ultra. h. in cau. nro non loquimur i. credi
 tore. cu. iste augerius non mutauit. sed
 p. o. emit usufructum illi. p. o. i. tpe vite
 sue. nec sperat duas retributiones. h. vna
 duntaxat. q. n. q. d. pl. e. pot. se h. re ad
 vana. et ad lucrum cu. pot. eode. ano mori.
 et sic extendo usufructum predii illud f. o. i.
 ad ecclesiam que habebit p. o. i. et pecuniaz
 unde ratione incertitudinis toleratur tal
 tractatus. ut supra dixi. et debet excusari
 licet habuit p. o. i. lucrum. q. n. i. a. s. ar.
 est q. exponat se p. o. i. n. a. et q. libz mer
 cator. h. et p. o. i. lucrum. nec ex h. dam
 natur. ex quo ip. o. i. operas suas. et po
 nit se p. o. i. n. a. ut i. d. c. efficiens. et i. c. sequen
 ti. et per **I**nno. in v. c. i. ne clerici vel mo.
 sed usurarius est certus de sorte sua. et
 expectat ut dixi duas retributiones. nec
 se exercet in hoc lucro. h. illud vult conse
 qui rone pecunie duntaxat. cu. tamen alias
 non sit acta. nisi ad emend. ut dicitur ter
 tius in v. c. efficiens. et plenius per **Joh.**
 an. in dicta regula. peccatur. et per hoc
 remanet tertium dubium declaratum.
Ad quartum et vltimum dicam tria
 Primum et ad partem negatiua. Sedz
 ad partem affirmatiua. postea solucio

ne aggrediar. et q. d. i. Plaucius si possit
 cum bona conscientia dicta quinquaginta
 ab orphanotropho recipere probatur
 primo sic. **C**ontractus iudicat illicitus
 et usurarius non solum cum ex sui for
 ma apparet usurarius. sed etiam cum ex
 contractus substantia usuraria prauitas
 resultat et probatur. in. c. in ciuitate. g. i.
 de usuris. nam et ibi legitur et notatur
 q. non licet sine prauitate vendere rem
 plus q. valet. quia precij solutio ad cer
 tum tempus differtur. vel circa rem vi
 liori precio q. in presenti valeat. quia rei
 traditio differtur. et cum talis contra
 ctus ex sui forma non appareat fenera
 ticius. cum hic non interueniat mutui
 sed fuit pura venditio. nec licet repetere
 pecuniam traditam sicut contingit i. mu
 tuo. sed quia i. effectu resultat usuraria
 prauitas. quia ut ibi dicunt docto. ius
 fingit pecuniam fore resultatam in pre
 senti pro competenti precio. et quod ve
 ditio talem pecuniam mutuat emptori
 ut ab eo recipiat illud plus quod p. o. i.
 sit ultra comunem extortionem. ratione
 temporis ad quod est precij solutio col
 lata. Ita dicendum in proposito. **L**icet
 iste contractus initus inter Plaucium
 et Orphanotrophum ex sui forma appa
 reat feneraticius. quia non interuenit stri
 ctum mutuum cum non possint dicta qui
 quaginta amplius repeti ab Orphano
 tropho tamen in effectu resultat usura
 ria prauitas cum videatur quoddam
 mutuum toto tempore vite Plaucij du
 raturus. et quolibet ano pro capitali re
 cipiet iste Plaucius decem pro centena
 rio et quanq. non posset amplius repe
 ti capitale. tamen infra breue tempus re
 cipiet capitale. et quanq. inde recipiet
 erit sibi in effectu usura pro illo capita
 li quod tenuit apud Orphanotrophum
 p. decennium. **A**d considerandum enim
 contractum maxime ubi initus e. alias
 propter iuris provisionem debemus i
 spicere effectum magis q. verba. ut in
 c. ad nostram. de emptio. et venditione. et
 in. c. illo nos. de pignori. facit. c. ea que.
 de simoni. et l. si vno. ff. locati. et regula
 fi. de regulis iuris. li. vi. et l. non dubium
 de legibus. ubi patet q. is committit i
 legem. qui seruans verba venit contra
 legis voluntatem et mentem ergo dicta

contractus nō est licitus. **S**ecundo probat
 per identitatem rationis nam contractus
 usurarius videtur propterea prohibitus
 primo quia pecunia generat pecuniam ē
 contra naturam cum pecunia non sit nisi
 ad emendum facta. **S**ecundo quia tempus
 est a deo datum et ratione dilatare solu-
 tionis petitur lucrum ultra capitale.
Tercio quia sperat duas retributiones vi-
 detur pecuniam suam in nullo deterioratam
 et usura ultra id quod dedit. et sic post
 tempus repetit suum et tollit aliud. quod
 est omnino illicitum. **H**ec tria videntur
 colligi ex c. efficiens. lvi. di. et est ori-
 ginaliter Jo. Tristiti. super matheum. h. be-
 rationes concurrunt in effectu in casu no-
 stro. quia iste plaucius dedit pecuniam ut pe-
 cuniam reciperet. **Q**uem quodammodo
 vendit tempus quia expectat orphanotro-
 phum in solutio integra per magnū tem-
 pus consequetur maximum lucrum quia
 ut dicit post decennium recuperato capi-
 tali recipiet annuatim quinquaginta sine
 aliquo onere cum sola iactura hospitalis
 et sic locupletabitur cum iactura illius
 contra regulam locupletari. li. vi. et l. nā
 natura. ff. de cono. ind. et ultra probat
 sic. Orphanotrophus facit hunc contra-
 ctum ad utilitatem sperans super repenti-
 na plaucij morte et non licet quia debet pi-
 us locus. sic et clericus ab huiusmodi
 negociatione abstinere. lvi. di. fornicari
 facit. c. q. lita. de peni. dist. v. maxime in
 sperando lucrosam alterius mortem. **A**ut
 fecit hunc contractum necessitatis causa scilicet
 propter illa quinquaginta habenda
Item dicerem cum iure caueatur quod ne-
 cessitate istante debet ecclesia vendere bona
 immobilia si de mobilibus neque satisfacere
 et. q. ij. hoc ius porredam. nec debet induci
 ad peccatum iuxta non per Innocentium. i. c. super
 eo. de usu. **C**ontrarium ad partem
 affirmativam arguitur primo sic. annus
 redditus computatur inter immobili-
 lia. ut dicitur text. in cle. exiui. in. g. cunque
 annuus redditus. de verbo. signi. et in
 autentici. de non aliena. g. i. h. utrobique
 licitum est emere bona immobilia licet spectet plus
 percipere tractu temporis quam fuerit ver-
 precium. ut per totum. tit. de ep. et v. de i. c. d. maxi-
 me i. c. penul. g. pari ratione licitum fuit plau-
 cio dare quinquaginta ut recipiat anno quod
 debet quinquaginta. **C**um hoc nihil aliud

fuit quam emere ab hospitali annuum
 redditum. quia si causa necessitatis vel
 utilitatis licet vendere bona immobilia
 ex toto. **F**ortius fuit licitum annuum
 redditum in bonis hospitalis toto tem-
 pore vite plaucij melius ei est ex fructibus
 hospitalis annuatim satisfacere. quam ven-
 dere pure de presentibus bona immobilia ve-
 innuit text. in dicta autentici. hoc ius porre-
 dam. nec obstat si dicatur quod iste plaucius
 plus percipiet quam si emisset ex illis quin-
 gentis aliquem agrum seu fundum cum
 non percipiat ab hospitali ad rationem de-
 cem pro centenario in anno. quia dico ple-
 rumque contingere. quia ager bene cultus
 reddat decem pro centenario. **I**tem se-
 pe res habetur in bono foro. nec ex hoc
 iudicatur contractus illicitus. **Q**uomodo
 fraudis ex proposito non interveniat. l. in
 cause. ff. de mino. **P**reterea et melius si
 iste plaucius emisset fundum vel habu-
 isset illum in perpetuum pro se et suis
 heredibus si ista. l. recepit solum in vita
 sua et sic veritate inspecta potius decipit.
 seu levis ipse quam hospitalis. **S**ecundo princi-
 paliter probat sic. usura omittit in contractu
 mutui duntaxat ut non. xiiij. q. iij. i. sum-
 ma. et plene per Jo. an. in regula peccatorum
 in mercatorialibus. h. in causa nostro non in-
 venit mutuum vere nec fide ergo non potest
 dici talis contractus feneratorius. probat in. l.
 cum quis. ff. si cer. peti. ubi dicitur quod in mu-
 tuo id agi. ut id quod datum fuit reddatur
 in eodem genere et eadem bonitate. sed
 in casu nostro plaucius non potest repe-
 tere id quod dedit. imo possibile est eum
 perdere totum capitale puta si post con-
 tractum decederet ergo etc. **H**ec fide
 apparet mutuum. quia ut dixi iste plau-
 cius efficaciter irrevocabiler transulit
 quinquaginta in hospitalis et quod dicitur
 quod eum mori contigerit extinguat om-
 nis obligatio. **T**ercio ad idem facit.
 quia veritate inspecta in nullo iste con-
 tractus communicat usurarie pravitati.
 nam usurarius est certus de suo capi-
 tali et quod percipiet aliquo ultra. et sic re-
 petiturus est suum cum alieno. h. plau-
 cius iste non spectat veraciter nisi unam
 retributionem scilicet quinquaginta an-
 nuatim donec vixerit nec post decenni-
 um petit alienum. imo suum cum ille annus
 redditus currit toto tempore vite sue.

et possibile est **P**etiam quod dedit p^oz
ut si dixerit mori aⁿ decennu. nil eni
incertus hora mortis. vñ rōne incerti
tudis non potest iste contractus i aliq
iudicari illicitus. argum. l. si ea. l. de
usu cū similib⁹. **S**olucōez hui⁹ q^utri
dubij ihesu christi saluatoris p^oio de
uote prius inuocato atq^{ue} p^omittā q^u
per alios scripta reperio demū q^uo sense
ritigeniolum meū. Inno. p^oicipalr hūc
articulum tetigit. i. c. i. citate. de usu. et
p^o quib⁹ fere op^oinōes retulit. Prima q^u
si aliquis p^o certa pecūie quāitate eme
ret aliq^{ue} redditū grani vel vini. vel eē
aliud simile p^opetuo sibi et suis hēdib⁹
dandum a v^oditore et suis heredib⁹ vel
ad certū t^op^os vite alicui⁹ q^ud licit⁹ est hu
iusmodi p^otra^o dūmō reddit⁹ annu⁹ cō
muni extiacōe nō excedit redditū quez
habuerūt. si terrā de tanta pecūia emis
set. **S**i autē excederet cōmunez extia
cōnem nō est licit⁹ p^otra^o. ar. in. c. cōsu
luit. de usu. et p^o p^omo dicto adducit In
no. textū illi⁹. c. i. ciuitate. **S**ecūda fu
it op^oinō quorundam dicentiu⁹ q^u quā
do i perpetuū emitur nunquā pōt eē il
licitus p^otra^o quātūcūq^{ue} magn⁹ sit red
dit⁹. q^u licitū ē p^otra^o hēdib⁹ se decipere
l. i. caule. h. si. ff. de minori. **T**ercia fu
it alio p^opio et forte meli⁹ sentiētū h⁹ cū
q^u si quis emit redditū p^otitutū aⁿ p^otra
dūm siue p^otitutus fuerit in re puta in
domib⁹. vel possessib⁹ vel alijs huius
modi siue i p^osona respedu liberti vñ ru
fici. vel adio vel nomen. **T**er^o siue sit
cert⁹ reddit⁹ puta q^u reddit⁹ decē siue in
cert⁹. quia reddit⁹ quartā fructuū. q^u p^oci
piebant de aliq^{ue} domo vel de opis alic⁹
persone. **T**er^o siue sit p^opetu⁹ p^otra^o dūz
puta extenditur ad heredes vtriusq^{ue} cō
trahentiu⁹. siue sit ad vitam hominis
siue sit ad certū tempus puta ad quīq^{ue}
annos. **T**er^o non refert si reddit⁹ sit in
pecunia siue alijs rebus siue i specie sē
per in omnibus p^omissis reputatur cō
tractus licitus. quia est purus et licit⁹
contractus venditionis. Nam ibi est p^o
tium. scilicet certe pecunie quantitas.
Ter^o quia ibi est mers scilicet cert⁹
reddit⁹ vel census vel annona. **T**er^o de
sacrosan⁹ ecclesi. l. iubemus. in p^onci
pio. et quando venditur adio seu debi
toris nomen est ibi adio pro re vel mer

ceda. ff. de here. vel ac. ven. per totum. et
E. eo. per totum. et licet istorum opinio
videatur obuiare textui p^oallegat. c.
in ciuitate. quia non est dubium. quod
vsq^{ue} ad certum tempus saltem longum
plus percipiet de redditu quam sit p^oci
cium. et tamen venditur adio clare con
stat quod plus est in nomine debitoris
quam sit p^ociuum. hoc tamen secundū
Innocē. non obstat quia hec certitudo
non facit illicitum contractum vendici
onis. cum etiam hoc sit in vendicōe a
licuius possessionis vbi certum est p^oci
pter inferiores causas quod plus acci
piat de fructibus eius quam sit p^ociū
quia pro eo datur etiam sine expensis.
vel labore dando scilicet eam ad certū
fidum. vel emphytheosim. **A**d. c. in ci
uitate respondit Innocē. quod ibi re
prehenditur contractus cui⁹ carius v^o
dit mercem propter tempus. quod dat
prolitum emptori ad soluendam pecu
niam. vel quia minori p^ociuo emit mer
cem. quia statim dat pecuniam et proli
xius tempus exspectet merces. In his
eniz casibus vendit tempus pro illa pe
cunia que verum et iustum p^ociuum ex
cedit quod ex eo patet. quia si verumq^{ue}
paratum esset p^ociuum. scilicet et mers
pro minori fieret venditio. **S**ed in ca
su nostro omnia sunt p^oesencia nec ven
ditur tempus.

Quarta fuit aliorum opinio dicen
tium omnes p^omissos contractus esse
licitos. et si reddit⁹. vel nomē de nouo
constituatur i rebus vel personis alijs
contrahentibus. quia dicit tu constitu
es tales redditus in tali possessione vñ
seruo vel facies quod talis confitebit
se debere mille vsq^{ue} ad annum et ego p^o
illis mille et magis pro adione de illis
mille dabo tibi quingenta et mouetur
isti ad saluandum istos contract⁹ quia
in eis non vea tur mutuum h⁹ emptō.
Item quia multi casus possunt iter
uenire quod iste emptor admittetur in
illo contractu. puta si inops fierz nomē
Innocēti⁹ tamen dicit fore xpianis
consulendum quod ab huiusmodi con
tractu abstineat scilicet. quod de nouo
propter hoc constitutum redditum. vel
adionem emant et ponit i hac materia

ipse fore quintā opinionem. dicens illum
penitus videri illicitum quod ipse idem
q̄ dicitur vēditōr in se ostendat redditū
vel addōnem. qua se obligat ad plus dā
dum vel in pecunia vel in specie quam
repperit quasi velit dicere Innocenti⁹
q̄ premissi contractus p̄t colorari. q̄
annuus redditus vel addō vendita consti
tat in alia p̄sona ad dandum annuum
redditum vel constituat debitorē i ma
iori quantitate quā receperit. Hec sūt
quasi formalia verba Innocēti⁹. cum q̄
transeunt omniū doctores hic i cle
i. de usuris. **E**go autē meliori consilio
semper salvo ad maiorem lucidacōnem
facio tria mēbra. Aut enim vēdit annu
us redditus iā ostendit p̄p̄i an dā
dum fuerit ostendit ipse dāct⁹. aut vēdit
tur addō seu nomē debitoris. Nō cā
an q̄s vendit annuū redditum put ipse
p̄cipiebat i non video q̄ dāct⁹ debeat
iudicari usurarius nisi aliqd tacite aga
tur qui ut p̄dicti annuus redditus cō
putatur inter immobilia dicto. s. cūq̄. i
cle. Et iū de parafiso. de vbo. sig. **N**isi
hic concurrūt vere p̄cium i res vēdit
ta ex quibus resultat vendicō. ff. de con
trahenda emptione. per totum. l. i. natu
ralis. ff. de p̄scriptio. verbo. **N**ec ali
quo modo potest dici mutuus cum non
potest amplius repeti capitale i annu
us redditus venditus stat periculo em
ptoris. potest enim ex toto perire perso
na. aut res in qua est redditus annu
us. i sic perderet emptor p̄cium.

Aut vendidit quis annuum redditū ali
ter q̄ ipse percipiet puta quia ipse habe
ret in perpetuum vendidit ad tempus
incertum puta ad vitam emptoris i eē
pure emptoris i vendicōnis. q̄ possibi
le est illum emptorem nō vidurū ultra
annum. i sic perderet p̄cium. **I**tem
hic concurrūt p̄cium i res. cum ergo
hec sunt substantialia contract⁹ emptoris.
ut insti. de empto. i vēdictō. s. p̄cium
Et desūt ea que sūt de ratione usū q̄
am vnum est materiale scilicet mutuus
ex materia enim mutui gignit usura.
Aliud est formale scilicet ipsa exadō lu
cri scilicet obligatio in padum deuota
Nam his cessantibus non potest dici
usura etiam si aliquis sponte detur vl
tra fortem. argu. in. c. tua. i in. c. et si que

stiones. de symonia. **D**e his plene dicē
dum. ut notat Jo. and. in dicta regula.
peccatum de regulis iuris. in. vi. in mer
curialibus. i per glo. xiiij. q. iij. in sūma
In casu autem nostro non est mutu
um. quia non obligatur recipiens ad cā
tundem reddendum quod est de substā
tia mutui. ut in. l. cum quid. ff. si certum
petatur. Sed istud liberat se ponendo
illum in possessione annui redditus. et
stat ammodo in periculo ipsius empro
ris. Nec est lucri exadō vel obligatio.
lucris consequendi in padōne deuota
cum potest ut dixi perdere totum p̄ci
um si contingeret eum mori primo āno.
Cum ergo p̄dicta ratōne incertus
vini excusatur talis contractus ab oī
labe prauitatis usurarie. argumen. l. s. i
cimus. s. si quis autem. **E**. de donacio
nibus. i in. l. si ea. l. **E**. de usuris cum si
milibus. i hec faciunt etiam ad infra
dicenda. **A**ut vendat ad tempus cer
tum. puta ad viginti quinq̄ annos. et
tunc ex quo plus est percepturus infra
quindecim annos quam dederit p̄su
merem contractum usurariū puta mu
tuū sibi nomine p̄cij centum. i de
bet per quindecim annos recipere decē
annuatim. i sic infra illud tempus per
cipiet centum quinquaginta. Nam hic
recuperat capitale i consequitur lucrū
ex padō dilatare solutionis ad p̄mis
sum tempus. unde in effectu concurrēt
que sunt de ratione usure que p̄ximē
p̄missi. i q̄ mūtēt verba contractus
quia s. specie emptoris i vēdictōis cum
substantia debeat magis attēdi vñ enī
ad palliandum contractum usurariū
mutantur nomina ad hoc. c. illo vō ad
pignori i in. c. ad nostram. de emp. i vē
dictio. l. si vno. in. principi. ff. locati. **E**t q̄
ipugnano posset dici q̄ non debet dici
contractus usurari⁹ cū annu⁹ redditus
stat periculo emptoris. dico quod per in
feriores omnes satis potest dici certus
de lucro et de capitali eodem modo cu
res in qua consistit non est verisimile in
fra illud tempus peritura. Nam eodez
modo in puro contractu mutui. potest
deficere per casum fortuitum capitale
cum lucro puta si bona debitoris. et ip
se debitor parerent. vl si bona sua inun
darentur i debitor efficeret nō soluēdo

Secundo membro principali quando constituit annuos redditus nunc ratio ne contractus et tunc diceretur quod aut constituitur in rebus istius debitoris aut in persona. Primo casu si constituit in perpetuum satis presumere contractum licitum cum hic occurrunt vere precium et res nec potest presumi usura. cum ratio preteritis excludit presumptionem usure. **P**reterea quemadmodum licet domino vendere rem suam absolute. ita fortius potest constituit obligationem annui redditus et illud vendere. arg. C. quod res pigno. obli. poss. p. totum. Aut constituit in tempus incertum et puto idem ratione incertitudinis premissa in proximo membro. puta cum vendit ad vitam emptoris seu venditoris. Aut ad tempus certum ex quo certum est ipsius preceptum capitale et ultra et presumitur contra usurarium per ea quod dixi in precedenti membro. Et fortius adhuc presumere propter novitatem novi redditus. ar. c. officij. de elec. et in l. leda. ff. si cer. per. Si autem constituit annum in persona propria voluit Inno hic contra non esse licitum. non tamen ratione redditus. Sed ego diceretur sic quod a querimus nunquam hic casu contra emptio et venditio. et credo quod non quod abest in casu nostro res sui qua non consistit venditio. dicto h. precium. nam iste qui dicit venditor non potest personam suam vendere. cum nemo sit dominus membrorum suorum. in l. liber h. ff. ad l. aquil. nec potest ius in persona sua vendere ratione predicta. et hoc modo potest intelligi dictum Inno. Aut querimus nunquam potest obligare ad dandum annuatim quilibet anno certam quantitatem. et tunc indubitanter dico quod sic ut in l. Stichum a pamphylum. ff. raso. de h. obli. et l. sancimus. ff. si. C. de dona. et potest se obligare per stipulationem ad tempus certum seu incertum et in perpetuum ut in iuribus pal. le. et non. sic igitur se potest obligare ex causa donacionis ita et fortius ex causa pecunie recepte ut sic sit contractus de ut des. l. naturalis ff. de scrip. et pro hoc facit quia in dicta l. Stichum non dicitur quod ibi interuenit stipulatio causa donacionis unde presumendum est quod interuenit ob causam. **S**i si querimus nunquam debeat presumi contra feneratorius. distingue ut. d. dixi in primis membris quod si obli

gatus se in perpetuum vel ad tempus incertum puta ad vitam sui obligatus vel recipiens et non oportet presumi tunc contra usurarium. secus si tempus certum ita quod sit amplius certitudinaliter precepturus quod de veritate quod videtur hoc factum in fraude usurarii. et hoc casu preceperit dictum Inno. et probatur hec distinctio per ea quod dixi in precedenti membro et tanto fortius quanto in hoc ultio casu maior insurgit presumptio quod in personam suam constituit obligationem. ita quod non potest aliquid modo venditio dici. Et ad membra precedenti vide pulchrum dubium de. quod refert C. i. l. lege. C. de iure emphiteutici ubi dicitur quod licite monasterium capit prebendam ab aliquo et obligat se ad dandum illi alimonia toto tempore vite sue adeo si prebendam inundaret. remanet nihilominus monasterium obligatum ad alimonia quod cum omnium prebendam transiit in monasterium credit periculo suo. ar. i. dicta l. naturales post praef. de prescrip. ver. Ita dicendum ut possit quis eodem recipere pecuniam ad annuum redditum toto tempore vite alterius vel in perpetuum. **T**ercio membro cum vendatur actio vel nomen debitoris idem est in effectu. adverte tres casus. Aut enim vendit actio iam operans ante contractum venditionis. aut fuit de nouo inducenda tempore contractus venditionis. et hoc dupliciter. si in persona venditoris et in persona alterius. **P**rimo casu contractus est licitus secundum utriusque iuris instituta. dummodo non sit actio litigiosa. ut. C. et ff. de here. vel ad. ven. per totum. et in. c. ij. de ali. iud. mu. cau. fac. et videtur prius contractus emptionis et venditionis cum concurrere res scilicet ipsa actio et pretium ut in praef. allegato. h. precium. nec inducit prauietas ex eo quod pro minori precio venditur quam sit iustitias ad quam actio vendita competere quod cum sit dubius exitus litis. l. quod debetur. de pecul. et. c. fraternitatis. de frigidis. ratione periculi et incertitudinis nulla deceptio potest in pretio notari saltem ut ex hoc resultet usurararia prauietas. quinimo propter incertitudinem et anfractus iudiciorum fuit optima transactio non debet retractari quam tuncumque pessime facta fuerit. de quo per Bal. et alios in l. ij. C. de rescin. vbi dicitur. notat in. c. penul. de empt. et vendi. et in deceptione respectu quate partis

est rex. nō. in. l. lucius. ff. ad trebell. con-
sulenōū est tamen omnibus. et p̄sertim
clericis vt a tali p̄radu emptionis se
abstineant cū a radice cupiditatis vī
deatur procedere vt dicit rex. in. c. ij. de
ali. iudi. mu. cau. fac. et bonus vīr debz
lites execrari etiā cum suo incōmodo
vt in. l. item si res. ff. eo. facit. c. vnicū.
de synd. et. x. q. i. et q̄dē. ¶ **S**ecūdo cū cō-
stituit de nouo in p̄sona v̄ditoris re-
nuir. Inno. in dīdo. c. i. ciuitate talē cō-
tradū omnino illicitū ex quo obligat
se ad plus dandū quā ip̄e recipiat q̄
fede nescio talē p̄radū ab vsuraria p̄-
uitate excusare. Moueo qz non potest
q̄s i se p̄stituere adionem anteq̄ alteri
se obligat tñ nemo posset sibi ip̄si obli-
gare ar. in. l. tutor. ff. ad vell. et in. l. p̄f.
ff. de ser. vī. p̄re. opozz ergo q̄ q̄s ob-
liget se alteri ideo non valz venditio
cū tpe p̄radus nō s̄bit res que v̄da-
tur. Est enī veritate inspecta p̄radus
mutui q̄ feneratīci cū recipiēs p̄stitu-
at se debitorē in maiore q̄ritate quam
recepit q̄ sic p̄currunt hic illa duo que
sūt de ratioe vsure de q̄b. s̄. ¶ **T**ercio
cāu qñ adio p̄stituī de nouo in p̄sona
alterius q̄ vendit p̄ minori q̄ritate cre-
do talē p̄radū feneratīciū. alio de faci-
li daret locus fingētis qd nō est dicē
de viuo. c. q̄to. nā volens vsurariam
p̄auitate palliare nō haberet nisi dice-
re induces talē vt p̄stituat se debitorē
tū in mille vsq̄ ad annū q̄ ego p̄ illis
mille dabo tibi nomine v̄ditionis oc-
tingenta q̄s enī dubitat talē p̄radū
vere vsurariū. Unde rōe obligatiōis
nouiter p̄stitute p̄sumerem fraudē ar.
c. officij. de electi. q̄ in. l. lēda. ff. si cer. pe.
eti ille nulla obligatiōis causa p̄cedē
se sed vt solū amico seruiat p̄stituat se
debitorē illi vt nomē suūz fide valeat
sibi v̄dere indubitāter talis p̄radus
est feneratīcius q̄ fit fraus de persona
ad personā iuxta illud qd p̄ene leg. et
notatur i. c. q̄to. de p̄iui. ¶ **I**n dubio
aut rōe nouitatis p̄sumerē fraudē vt
p̄tici. Si aut p̄staret qd nō in fraudem
factūz fuit s̄ ex aliqua legitima cā ille
constituit se debitorē istius q̄ adionez
contra illuz p̄petentē alteri licet p̄ mi-
nori p̄cio venditio nō iudicarez talem
p̄radū illicitū cū hic cōcurrat vere res

q̄ p̄ciū dīdo. s̄ p̄ciūz. q̄ l. si merces. E
locati. ¶ **E**t his deuocit q̄ q̄tidie ve-
netijs q̄ Florentie contingit tempe enī
quo cōitas indiget p̄pellunt ciues s̄b/
uenire ciuitati q̄ ciuitas r̄ndit vnicū/
q̄ p̄ lucro ad rōez quinq̄ pro centena-
rio. Capitale aut nūq̄ valent repetere
s̄ p̄nt bñ vendere alteri ius qd h̄nt. an
hoc sit licitum. Do. an. in. c. in ciuitate
dicit q̄ licite fit alteri hec v̄ditio cum
sit annuus redditus p̄us p̄stitutus vt
patet ex dīdis Inno. q̄ hoc ego habeo
pro indubitato respectu illi q̄ emit an-
nuum redditū p̄ ciuitatē p̄us p̄stitutū
vt ex p̄dīs. ¶ **S**z dubiū ē in istis ci-
uibz qui pecuniā p̄ius cū obligati-
one talis lucri intulerūt cū videat cō-
currere mutū cum lucro quicq̄ acci-
dit sorti vsura est q̄ sola spe lucri p̄ce-
dit de vsu. p̄suluir. q̄ xij. q̄ iij. c. i. q̄. h.
¶ **S**ed his nō obstantibz credo nō fo-
re p̄radū illicitū cū hic desinant illa
duo que sūt de rōe vsure deficit enim
hic quod ē naturale in vsura. scilz mu-
tuū ex quo gignit quia enī ciuis cō-
pellit ad pecuniā tribuēdaz tñ qz non
valet amplius repetere sp̄z capitale s̄
solum annuū redditūz ergo nō est mu-
tuū vt in. l. cū quid. ff. si cer. pe. ¶ **I**te
deficit formale in vsura scz lucz quia
p̄adione cessante ciuitas p̄stituit illaz
annuā pensionē. Unde etiaz p̄suposi-
to qd eēt mutuū. ex quo cā ciuitas spon-
te donat omni p̄adione cessante cessat
vsura qz deficit formale. ar. i. q̄. ij. sicut
ep̄m. q̄. c. quāpie. in fi. de symo. c. tua. q̄
in. c. eti q̄stiones eo. ti. q̄ nō. Jo. An. in
supradīda regula peccatū. Et p̄ r̄da
satis patet ad supra facta. Et hec suffi-
ciant. Deo gr̄as.

Disputata fuit hec questio p̄ domi-
nū Nicolaum d̄ sicilia momaceñ. ab-
batem q̄ decretorū doctore in famosissī-
mo Senaz studio. Anno domini Mil-
lesimo quadringentesimo vicesimo sep-
timo. Et ad utrāq̄ partē dubiorū re-
spondit subtilissim⁹ scholaris domin⁹
Johannes de Alemania nūc vero do-
ctor egregius. r̄.